

Rådmannens forslag til budsjett 2018 og Handlingsprogram for 2018-2021 Bamble kommune

«Vi er i gang»

02.11.17

Innhold

Budsjett 2018 Handlingsprogram for 2018-2021 Bamble kommune	1
Status og rammebetingelser	5
Bamble mer attraktiv	5
Fra drift til investering	5
Krevende, men mulig	5
Budsjettet på 1-2-3	5
Budsjettvedtak	7
Rådmannens forslag til vedtak	7
Regjeringens forslag til statsbudsjettet for 2018	9
Økonomisk utvikling i planperioden	11
Driftsresultater	11
Budsjettbalansen	12
Investeringer i økonomiplanen	14
Investeringer i handlingsprogram 2018-2021	14
Budsjettskjema 2A – Investering	14
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer	15
Avgiftsfinansierte investeringer	16
Netto lånegjeld i kroner per innbygger	16
Hovedtallene i budsjettforslaget	17
Sentrale inntekter	17
Finansinntekter og -utgifter	18
Renteinntekter og utbytte	18
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	19
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	21
Disponering av driftsrammen	22
Overordnede mål	25
Kommunens tjenesteområderStabene	26
Driftsbudsjett med endringer	27
Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger	28
Investeringsbudsjett	29
Overordnet ledelse	30
Driftsbudsjett med endringer	30
Enhet for teknikk og samfunnsutvikling	31
Driftsbudsjett med endringer	31
Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger	34
Investeringsbudsjett	37
Skole og barnehage	40
Driftsbudsjett med endringer	40

Handlingsprogram for Bamble kommune 2018-2021, rådmannens forslag

Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger.....	42
Investeringsbudsjett.....	44
Kultur og oppvekst	47
Driftsbudsjett med endringer	47
Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger.....	49
Legge ned stilling som idretts- og frivillighetskoordinator.....	52
Redusere åpningstider for frivillighetsentralen i Bamble.....	52
Redusere tilskudd til idrettsanlegg.....	52
Investeringsbudsjett.....	52
Helse og omsorg.....	54
Driftsbudsjett med endringer	54
Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger.....	57
Investeringsbudsjett.....	60
Fellesutgifter	61
Driftsbudsjett med endringer	61
Investeringsbudsjett.....	62
Vedlegg	64
Vedlegg – Forskriftsrapporter	66
Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet	66
Budsjettskjema 1B - Driftsbudsjettet	67
Budsjettskjema 2A – Investering.....	68
Budsjettskjema 2B – per område.....	69

Status og rammebetingelser

Bamble mer attraktiv

Bamble kommune vil i den kommende tiden gjennomføre flere store satsinger som vil gjøre kommunen mer attraktiv. For kommunens tjenestetilbud til barn og unge, og for kultur og fritidsaktiviteter, vil utbyggingen på Grasmymrådet være et stort løft.

Nustadbakken og Nustadjordet er andre satsinger som vil være positive for Bambles tjenester innen helse og omsorg.

Denne utviklingen er med på å gjøre Bamble kommune til en mer attraktiv kommune å bo og jobbe i.

Fra drift til investering

Bamble kommune har relativt lav gjeld per innbygger sammenlignet med sammenlignbare kommuner og landsgjennomsnittet (uten Oslo). Samtidig bruker vi mye på drift. Dette forteller at kommunen bruker mindre på investeringer og mer på drift.

For å øke kommunens attraktivitet og fremme tilflytting bør større andel av driftsinntektene finansiere fornyelse og utvikling i form av investeringer. På dette punktet er Bamble på rett vei i form av store investeringsprosjekter på Grasmyr og Nustadbakken/-jordet.

Krevende, men mulig

Som følge av endringer i eiendomsskatten, som ble fremlagt i statsbudsjettet, får kommunen et stort innsparingsbehov i følgende handlingsplanperiode. Prosessen kommunen nå skal inn i krever felles forståelse og vilje blant ansatte/tillitsvalgte, politikere og administrasjon

Rådmannens svar på en slik utfordring er at endringer er ikke farlig - det gir derimot ny energi og nye muligheter.

Budsjettet på 1-2-3

Hva er nytt i måten budsjettet legges frem på

Årets budsjett og handlingsprogram følger i hovedsak samme behandlingsform som tidligere år, ved at den presenteres i to omganger. Først utfordringsnotatet og deretter budsjett for kommende år med handlingsprogram for neste 4-årsperiode.

I forbindelse med årets budsjettprosess er det tatt i bruk et nytt styrings-, analyse- og rapporteringsverktøy, Framsikt. Bamble kommune har, sammen med 29 andre kommuner, vært en pilotkommune for å utvikle dataverktøyet sammen med leverandør.

I og med at budsjett og handlingsprogram bygger på Utfordringsnotatet, består budsjettet og handlingsprogrammet av et forkortet dokument. Utfordringsnotatet og budsjettet/Handlingsprogrammet må således ses under ett.

Erfaringer fra tidligere år viser at det er enkelttiltak som får fokus i budsjettbehandlingen. Disse er derfor flyttet fram til hoveddokumentet. På denne måten vil årets budsjettokument være mer orientert mot tall og tiltak enn tidligere, og fungere som et supplement til utfordringsnotatet.

Årets budsjett og handlingsprogram, sammen med Utfordringsnotatet vil ved hjelp av Framsikt bli publisert i en webversjon.

Budsjettbehandlingen

Handlingsprogrammet for de kommende 4 år rulleres hvert år. Formannskapet vedtar årets arbeidsprosess på våren. Utfordringsnotatet, som skal gi føringer for det videre budsjettarbeidet, vedtas tidlig på høsten. Rådmannens anbefaling til budsjett og handlingsplan for de kommende 4 år legges fram i god tid før formannskapets behandling. Det er de enkelte partiers forslag til budsjett som det skal debatteres og vedtas av formannskapet som innstilling til kommunestyret.

Rådmannens oppsummering/vurdering

Bamble kommune har i hovedsak svært gode tjenester. Gode tjenester forutsetter engasjerte og kompetente medarbeidere, og til dels god økonomi. I tillegg har Bamble kommune brukt mindre på investeringer, og mer på drift. Dette framkommer som relativt lav lånegjeld pr innbygger, og høye kostnader basert på KOSTRA-sammenligninger.

Sammenlignet med andre kommuner har Bamble hatt god økonomi som følge av finansinntekter og eiendomsskatt fra verk og bruk. Kommunen har delvis tilpasset seg lavere finansinntekter, men ikke fått vedtatt nødvendige økonomiske tilpasninger for å redusere kostnadene som følge av demografiske endringer og lavere rammeoverføringer. Politisk work-shop i 2016 og nye tiltak som øker driftsnivået har ikke bidratt til en kostnadsreduksjon på 15 mill kroner for å få balanse i budsjettet.

Rådmannen har brukt ordende «Vi er i gang» som overskrift for handlingsprogrammet for de kommende 4 år. Bamble kommunen har nå en gylden mulighet til å satse på barn og unge og gjøre kommunen mer attraktiv for bosetting, ved å få gjennomført skole-, idretts- og kulturskolesatsingen på Grasmyr. Det er derfor gledelig at fylkesrådmannens forslag til fylkesbudsjett også anbefaler en satsing på Grasmyr. Dette åpner for gjensidige synergier for bruk av skolebygg, idretts- og svømmehall, mm. Dette vil styrke skole- og fritidstilbudet i Bamble, og sikre at det videregående skoletilbud fortsatt blir i kommunen. Uten denne satsing på Grasmyr, vil kommunen bli en «fattig» kommune i kampen om nye innbygger.

I rådmannens forslag til handlingsprogram er det anbefalt å ta høyde for at eiendomsskatt på produksjonsutstyr bortfaller, dette betyr en inntektssvikt på ca. 33 mill kroner. Å tilpasse seg dette vil være krevende, men ikke umulig. Som påpekt i Utfordringsnotatet vil en vellykket prosess være avhengig av en felles forståelse og vilje blant ansatte/tillitsvalgte, politikere og administrasjon.

Oppsummert:

- Investeringsprogrammet som anbefales på Grasmyr vil gi kommunen et nytt løft og bidra til økt bosetting og inntekt for kommunen
- Nødvendige tilpasninger for balanse i økonomien forutsetter økonomisk forståelse og vilje til å gjennomføre tiltak
- Endringer er ikke farlig - det gir ny energi og nye muligheter.

Budsjettvedtak

Rådmannens forslag til handlingsprogram legges frem i to faser, først utfordringsnotatet og deretter handlingsprogrammet. Handlingsprogrammet rulleres hvert år. Formannskapet fastsetter årets arbeidsprosess på våren.

Budsjettprosessen med politisk behandling:

- Ferdig fra rådmann 16.08.17.
- Kommunale råd, utvalg og formannskap 30.-31.08.17
- Kommunestyret 21.09.17.
- Budsjett/handlingsprogram: Ferdig fra rådmann 02.11.17
- Kommunale råd og utvalg 28-29.11.17
- Innstilling fra Formannskapet 30.11.17
- Kommunestyret 14.12.17.

Proessen er forankret i følgende bestemmelser:

- Fsak 30/17 Prosess for arbeidet med utfordringsnotat og handlingsprogram /budsjett 2018-2021 Økonomireglement for Bamble kommune.
- Kommunelovens økonomiregler
- Budsjettforskrift

Rådmannens forslag til vedtak

1. Budsjett 2018 og handlingsprogram 2018 – 2021 med vedlegg legges til grunn for Bamble kommunes virksomhet i perioden.
2. Målene i Handlingsprogrammet skal være retningsgivende for Bamble kommunes virksomhet og tjenester i perioden.
3. Driftsbudsjettet for 2018 vedtas i henhold til budsjettskjema 1A og 1B. Investeringsbudsjettet for 2018 vedtas i henhold til budsjettskjema 2A og 2B.
4. Kommunestyret godkjenner låneopptak på inntil kr.89.660.000, til finansiering av investeringer i 2018. Kommunestyret godkjenner opptak av Startlån i Husbanken i 2018 til videre utlån på inntil kr. 35 000 000,-.
5. I henhold til lov om sosiale tjenester fastsettes utlånsrammen til kr. 1 000 000. og garantirammen for lån til kr. 1 000 000. Det settes ikke begrensninger i adgangen til å innvilge enkeltlån/garantier innenfor de fastsatte rammer.
6. Følgende satser legges til grunn for utskrivning av eiendomsskatt i 2018:
 - Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommene settes til 6,6 promille. I henhold til eiendomsskatteloven § 12, bokstav a differensieres skattesatsen ved at satsen som skal gjelde for bolig- og fritidseiendommer settes til 3,2 promille.
 - Bunnfradrag settes til kr.300.000 for boligdelen i eiendommer, herunder fritidseiendommer.
 - Reduksjonsfaktoren settes til 15 %.
7. Tidligere vedtatte bevilgninger til investeringer som er ubrukte ved utgangen av 2017 videreføres til bruk i 2018. Rådmannen delegeres fullmakt til å justere budsjettene for 2018 når regnskapet for 2017 er klart.
8. Budsjettet for KF Frisk Bris vedtas i styremøte ultimo november. Budsjettvedtak legges ved. (Ettersendes).

9. Vedtatt økonomireglement legges til grunn for disposisjoner iht. dette vedtaket.

10. Kommunale avgifter og betalingssatser økes med 2,6 % med følgende unntak:

- Avgifter og gebyrer der satsene fastsettes sentralt.

- Ved inngåelse av husleiekontrakter for kommunale boliger settes leien i henhold til K-sak 83/13. Innenfor kontraktsperioden justeres husleiene i tråd med husleielovens bestemmelser.

- Gebyrregulativet for plan- og byggesaker og for kart- og oppmåling. Vedlegg.

- VAR-gebyrer som fastsettes etter selvkost. Gebyrene for 2018 endres med:

- Normalgebyr Vann: 4,7% til kr 2 756,-
- Normalgebyr Avløp: 1,5% til kr 3 673,-
- Normalgebyr Renovasjon: -10% til kr 1.996,-
- Normalgebyr Slamtømming: -15,2% til kr 3 194,-
- Feie og tilsynsgebyr: 21% til kr 532,-

Kommunale avgifter faktureres 12 ganger i året.

- Gebyr for gravesøknader på teknisk endres ikke fra 2017 til 2018.

- Salg av tilleggstomt til eksisterende bolig: med henvisning til K-sak 99/12 fastsetter administrasjonen pris ut i fra lokale forhold.

- Foreldrebetaling for mat på SFO, kost i barnehagene og salg av kantineprodukter på skolene økes med konsumprisindeksen for 2016(3,6 %) slik at inntektene økes i takt med kostnadene.

- Regjeringen foreslår at maksimalprisen for et ordinært heltidstilbud i barnehage blir fastsatt til 2.910,- pr måned og 32.010,- pr år. Det er en økning på 110,- pr måned i tillegg til ordinær prisvekst på prisen fra 2017 som er på 2.730,- pr måned, jfr. statsbudsjettet.

- Egenandeler for helse- og omsorgstjenester følger de til enhver tid gjeldene regler i Forskrift om egenandeler i kommunale helse- og omsorgstjenester (FOR-2011-12-16-1349). Satser reguleres i henhold til endringer i statsbudsjettet for tjenester med maksimalsatser og prisstigning, alternativt selvkost, for øvrige tjenester.

Administrasjonen gis fullmakt til å justere gjeldende betalingsregulativer med vedtatt prisstigning. Hvis det er aktuelt med andre endringer enn prisregulering fremmes dette som egen sak.

12. Budsjett for kontroll, tilsyn og revisjon for 2018 settes til kr.1.867.000,-.

Regjeringens forslag til statsbudsjettet for 2018

Regjeringen la frem sitt forslag til statsbudsjett for 2018 12.oktober. Rådmannen har i sitt forslag til handlingsprogram 2018-2021 hensyntatt de endringsforslagene som er fremmet fra regjeringen og etterberegnet frie inntekter. Statlige satsninger som skal dekkes av de frie inntektene og andre endringer med rammeeffekt er viderefordelt til enhetenes budsjetttrammer.

Utvikling i Norsk økonomi

Oljeinvesteringene og BNP er på vei opp, og arbeidsledigheten på vei ned. En renteoppgang vil komme, men når er usikkert. Inntektene avtar og utgiftene øker fremover:

- Det er avtakende vekst i oljefondets avkastning. Vi kan ikke forvente samme inntekter fra olje og gass fremover slik som vi har hatt til nå.
- Det blir flere eldre og andel yrkesaktive pr. pensjonist reduseres, men dette er ulikt mellom kommunene. Det blir flere eldre eldre, dette er positivt, men har konsekvenser for utgiftene i offentlige budsjetter.
- Det er økte forventninger til velferdstjenester

Utvikling i kommunenes økonomi

Kommunen får økte inntekter, men de er forholdsvis lave når man korrigerer for demografikostnader og statlige føringer. Investeringene i kommunene har vokst kraftig pga vedlikeholdsetterslep, befolkningsvekst og økte standardkrav. Gjeldsveksten i kommunesektoren er høy og gjelden sett i forhold til inntektene er økt. Lave renter har bidratt til dette - kommunenes renteutgifter har ikke økt.

Kommuneøkonomien 2017

- Skatteanslaget oppjustert med 4 mrd. Kroner
- Kommunal deflator uendret på 2,3 %
- Vekst i samlede inntekter på 6,4 mrd. kroner.
- Vekst i frie inntekter på 2,5 mrd. kroner.
- Inntektsveksten vesentlig høyere enn det som er lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett 2017. Disse inntektene videreføres ikke i kommuneramma i 2018.

Kommuneopplegget for 2018

Vekst i samlede inntekter er på 4,6 mrd.kr. Av dette utgjør veksten i frie inntekter 3,8 mrd.kr.

- Kommunene får nesten 3,6 mrd. kr.
- Fylkeskommunene får 200 millioner kroner.

Kommunal deflator:	2017	2018
Deflator	2,3	2,6
Herav lønnsvekst	2,4	3

Innenfor veksten i frie inntekter til primærkommunene skal følgende dekkes:

- Demografi 2200 mill. kroner
- Pensjonskostnader 400 mill. kroner
- Opptrappingsplan rus 300 mill. kroner
- Tidlig innsats barnehage og skole 200 mill. kroner
- Forebyggende tiltak barn, unge og familier 200 mill. kroner

Økt handlingsrom skal dekke økt egenandel for ressurskrevende tjenester og underfinansiering av økt bemannings- og pedagognorm i barnehage. Realiteten er at det ikke foreligger et reelt handlingsrom.

Refusjon for ressurskrevende tjenester

Det foretas en endring ved at innslagspunktet pr. bruker justeres opp med 50 000 kroner ut over anslått lønnsvekst fra 2018 til 1 235 000 kroner, med fortsatt kompensasjonsgrad på 80 prosent. Denne justeringen påvirker ikke målgruppens krav til tjenester. Dette har effekt fra og med 2017.

Fornye, forenkle og forbedre

Regjeringen påpeker at kommunene har mye å hente på å effektivisere tjenestene. Kommunene bør bruke sammenligninger med andre for å lære av hverandre. Regjeringen fremviser en effektiviseringseffekt på 0,5% for kommunene, tilsvarende 1,2 mrd.

Kommunereformen og regionsreformen

121 kommuner slås sammen og blir til 47, og det vil totalt være 354 kommuner f.o.m. 2020. 1 av 3 innbyggere i Norge får ny kommune. Regjeringen mener det fortsatt er behov for å endre kommunestrukturen. Det blir en reduksjon fra 19 fylker til 11 regioner. Incentiver til videre sammenslåing vil komme fra regjeringen i kommuneproposisjonen våren 2018.

Endring i eiendomsskatten

Regjeringen legger frem forslag til lovendring i forslag til statsbudsjett som fjerner maskiner og utstyr fra beskatningen av verker og bruk. Det er også foreslått en reduksjon i kommunenes mulighet til å øke eiendomsskatten årlig til 1 promille.

Økonomisk utvikling i planperioden

Driftsresultater

I forbindelse med rådmannens forslag til handlingsprogram er de økonomiske rammene for kommende fireårsperiode gjennomgått med bakgrunn i kjente rammebetingelser og vedtak. Inntektsgrunnlaget er etterberegnet og justert. Dette gjelder skatt, rammetilskudd, eiendomsskatt, utbytte, finansavkastning mv. Tabellen viser resultatutviklingen i perioden.

Mill.kroner	2018	2019	2020	2021
Driftsinntekter	-1 114,6	-1 117,8	-1 127,3	-1 145,5
Driftsutgifter	1 128,0	1 135,8	1 150,7	1 137,1
Brutto driftsresultat	13,4	18,0	23,5	-8,5
Finansutgifter	58,3	67,0	84,8	91,6
Finansinntekter	-20,7	-21,9	-23,2	-24,4
Netto finansutgifter	37,7	45,1	61,6	67,2
Motpost avskrivninger	-48,4	-54,0	-65,1	-68,2
Netto driftsresultat Totalt	2,7	9,0	20,0	-9,4
Avsetninger	-3,7	-3,2	-5,9	8,7
Overforbruk (+) / underforbruk (-)	-1,0	5,8	14,2	-0,7

Samlede driftsinntekter i 2018 er beregnet til 1.115 mill. kroner mens utgiftene er på 1.128 mill. kroner. Dette gir et negativt brutto driftsresultat på 13,4 mill. kroner, noe som betyr at kommunens driftsinntekter ikke er tilstrekkelige til å dekke planlagte driftsutgifter. I 2021 er det et positivt brutto driftsresultat på 8,5 mill. kroner. Finansutgiftene er større enn finansinntektene og netto finansutgifter øker fra 37,7 mill i 2018 til 67,2 mill. kroner i 2021. Avskrivningene øker med ca. 20 mill. kroner i perioden. Samlet medfører dette til at netto driftsresultat, resultat før avsetningsposter er positivt på 2,7 mill. kroner. I 2018 er det et budsjettmessig underforbruk på 1,0 mill. kroner. For perioden 2018-2021 samlet er det et underskudd på 18,2 mill. kroner.

Budsjettbalansen

Tabellen viser utviklingen i resultat i perioden. I perioden samlet er det fremvist ett underskudd som i hovedsak er fremkommet av følgende:

Endringer i budsjettbalansen fra opprinnelig vedtatt budsjett 2017												
Mill.kroner	Endringer i utfordringsnotat				Endringer i rådmannens forslag				Sum endringer 2018-2021			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Skatt og rammetilskudd	-20	-26	-36	-47	-1	-1	-1	-1	-21	-27	-37	-48
Prisjustering	22	22	22	22	1	1	1	1	23	23	23	23
Eiendomsskatt	0	0	5	-10	0	7	13	20	0	7	18	10
Styrking og korrigeringer av tjenestene	3	26	39	43	7	7	7	8	10	33	46	51
Driftskonsekvens nyinvestering	-1	-2	-3	-5	0	-0	-1	-1	-1	-2	-4	-6
Avsetninger fond og investeringer	-6	-6	-9	6					-6	-6	-9	6
Midlertidig driftstiltak		-9	-12	-14						-9	-12	-14
Netto finansutgifter	6	14	25	33	2	2	7	5	9	16	33	38
Innsparing	-14	-14	-14	-14	0	-15	-30	-45	-14	-29	-44	-59
Totalsum	-10	5	17	13	9	1	-3	-14	-1	6	14	-1

For det enkelte året er det et overskudd i 2018 og underskudd i 2019/2020. Resultatet er bygd på forutsetninger om at innsparinger på totalt 59 mill. kroner blir gjennomført i perioden. Innsparingskravet er en nødvendig forutsetning for å dekke underskuddet som ble fremvist i utfordringsnotatet, korrigeringer/styrkinger av tjenestene og bortfall av eiendomsskatten. Kommunen har avsatt fondsmidler som kan finansiere underskuddet de årene det gjelder, under forutsetning av at det oppnås overskudd i 2021.

I forhold til vedtatt handlingsplan for 2017-2020 er de vesentligste endringene i forutsetningene følgende:

- Bortfall av eiendomsskatt for verker og bruk er lagt inn
- Nye innsparinger for 2019-2021 er fordelt på tjenestene
- Renter og avdrag på full utbygging på Grasmyr med skole-, kultur- og idrettsanlegg.
- Budsjettunderskudd kompensert Helse og omsorg i driftsrapporten for 1.tertial er videreført fremover.
- Oppstart av Nustadjordet og Nustadbakken er forskjøvet til juli 2019 og kostnadene ved drifta er oppjustert.
- Innskudd KLP finansieres over drift i stedet for ved salg av eiendommer
- Antall elever i skolene er oppjustert
- Utbytte fra Skagerak er lagt inn på 2017-nivå for årene fremover
- Avkastning på finanskapitalen er lagt inn iht. vedtatt finansstrategi
- Skatt og rammetilskudd er beregnet iht. kommuneproposisjonens signaler
- Rentenivået er vurdert og nedjustert noe
- Stipulert lønns- og prisstigning er lagt inn.
- Driftskonsekvenser av Kystkultursenter og Frier vest er tatt ut
- Husleie fra Sundbykåsa er lagt inn
- VAR-avgiftene er justert iht. selvkost, nyinvesteringer og rentenivå
- Midlertidig demenstiltak i påvente av planarbeid i HO er videreført i 2018.
- Generell saldering fra driftsfondet er fjernet.
- Midlertidige tiltak i påvente av Grasmyrutbyggingen er tatt ut i 2021
- Eiendomstaksering gjennomføres med effekt f.o.m. 2021

Beregningene i tabellen viser et handlingsrom i 2018. Utover i perioden er det et underskudd i 2019 og 2020, og deretter et overskudd i 2021. Dette er under forutsetning av at vedtatt innsparingskrav for enhetene på 59 mill. kroner innen 2021 imøtekommes. Det er ikke rom for å legge inn nye tiltak som belaster driftsbudsjettet.

Omstillingsprosess

I 2016 ble det gjennomført en politisk prosess for å definere innsparingstiltak fra og med 2017, totalt innsparingskrav var på 13,2 mill. kroner. Enhetene har i sine utfordringsnotater i fjor kommentert hvordan innsparingskravet, inkludert kommunestyrets vedtak skal følges opp. I tillegg ble det vedtatt ytterligere nye innsparinger for 2018 på 13,2 mill. kroner. Enhetene har i sine utfordringsnotater beskrevet tiltak for å imøtekomme også disse kravene. For å imøtekomme nye innsparinger for 2019 og fremover forutsettes det at rådmannen fremmer forslag til videre prosess på nyåret. Innsparingene er i rådmannens forslag til handlingsprogram fordelt mellom enhetene i forhold til kostnadsavvik sett i forhold til gjennomsnittet av kommunegruppe 8 slik som fremvist i utfordringsnotatet.

Fondsreserver

I løpet av budsjettåret oppstår det endringer i kommunens inntekter og utgifter og budsjettet kan ikke ta høyde for alle usikkerhetsmomenter. Ved å ha betryggende fondsreserver sikrer dette mot reduksjon i tjenestenivået midt i et budsjettår. Samlede driftsfond, bundne og frie, var ved inngangen til 2017 på 178,7 mill. kroner. Enhetene har avsatt 123,6 mill.kroner og felles fond var på 55,1 mill.kroner.

Organisasjon og personal

I takt med nye oppgaver, vedtatte styringsmål og effektivisering, er det behov for å ha fokus på organisasjonsutvikling og kompetanse. Dette skal medføre:

- Fortsatt fokus på kompetanseutvikling for ansatte.
- Fokus på rekruttering bla gjennom omdømmearbeidet.
- Fokus på arbeidsprosesser for å sikre god flyt og kvalitet i de løpende oppgavene, og frigjøre tid til ledelse og utviklingsoppgaver.
- Fortsatt fokus på redusert sykefravær.
- Fokus på økt andel hele stillinger i helse og omsorg.
- Fokus på kommunens samfunnsansvar med å tilby praksis til personer med redusert funksjonsevne.

Interkommunalt samarbeid

Kommunen har samarbeid med nabokommuner innenfor flere tjenesteområder og forutsetter at det prioriteres kommunesamarbeid på områder med effektiviseringspotensial, styrking av kompetanse og robusthet.

Investeringer i økonomiplanen

Investeringer i handlingsprogram 2018-2021

Investeringsbudsjettet for 2018-2021 har en samlet brutto utgiftsramme på 1.160 mill. kroner, hvorav 889 mill. kroner skal finansieres av nye låneopptak.

I utfordringsnotatet er det redegjort for behov, prioriteringer og rammebetingelser for kommunens investeringer.

I forslag til handlingsprogram er investeringene gjennomgått og etterberegnet. Den største investeringen kommunen står ovenfor er Grasmyrutbyggingen med undervisningslokaler, kulturskole, flyktningetjeneste og idrettsbygg. I handlingsprogrammet er kommunestyrets vedtak for forprosjektet fulgt opp og lokaler til skole/gymsal, voksenopplæring og flyktningetjenesten er tatt inn i handlingsprogrammet. I tillegg er utvidede arealer til kulturskolen, nærmiljøanlegg og eventuell erstatning for Grasmyrhallen også tatt inn etter behandling i styringsgruppa for prosjektet. Samlet brutto investeringskostnad på utbyggingen er lagt inn med 683 mill. kroner.

I tillegg til investeringsrammene fra utfordringsnotatet er det lagt inn midler til innløsning av festetomt på Rugtvedt og kommunal andel av utbedringen av Dampskipskaia i Langesund. Forøvrig er det forutsatt at tidligere vedtak og investeringsprosjekter videreføres i perioden. De enkelte prosjektene er omtalt senere i dokumentet.

Finansieringen av investeringene er i hovedsak ved låneopptak. Det er lagt inn salg av eiendommene til Langesund- og Grasmyr ungdomskoler, salg av Grasmyrhallen og husbanktilskudd tilknyttet boligene på Nustad og tippemidler til idrettshall og svømmehall.

Budsjettskjema 2A – Investering

Beløp i 1000

	Regnskap 2016	Oppr. bud. 2017	Økonomiplan				2018 -2021
			2018	2019	2020	2021	
Finansieringsbehov							
Investeringer i anleggsmidler	107 017	74 251	98 200	404 151	382 000	86 700	971 051
Utlån og forskutteringer	17 341	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	140 000
Kjøp av aksjer og andeler	3 079	1 900	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Avdrag på lån	17 040	7 800	8 500	9 100	9 500	9 900	37 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	7	0	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	144 483	118 951	144 700	451 251	429 500	134 600	1 160 051
Ekstern finansiering							
Bruk av lånemidler	-17 341	-99 634	-124 660	-371 448	-345 632	14 738	-827 001
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-1 603	-3 000	-1 100	-1 100	-21 100	-11 100	-34 400
Tilskudd til investeringer	-1 340	0	0	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-6 688	-6 517	-7 440	-53 843	-50 268	-10 638	-122 190
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-23 955	-7 800	-8 500	-21 860	-9 500	-62 600	-102 460
Andre inntekter	-253	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-51 180	-116 951	-141 700	-448 251	-426 500	-69 600	-1 086 051
Intern finansiering							
Overført fra driftsbudsjettet	-3 161	0	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-12 000
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-11 724	-2 000	0	0	0	0	0
Sum intern finansiering	-14 885	-2 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-12 000
Udekket/udisponert	78 418	0	0	0	0	62 000	62 000

Tabellen viser samlede utgifter og finansiering av investeringsbudsjettet.

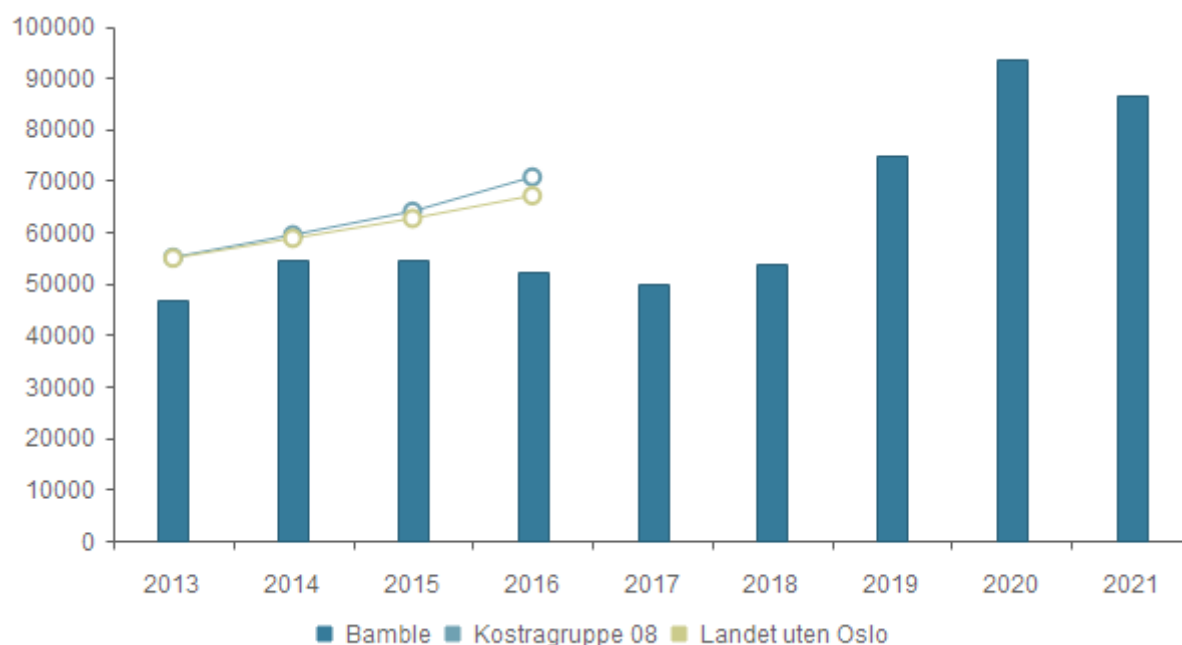
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i tusen	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Brutto prosjekt kostnad	Ørem. fin.	Netto prosjekt kostnad	2018	2019	2020	2021	2018-21
Investeringsprosjekter									
Beredskap og brannsikkerhet									
Ramme: Beredskap og brannsikkerhet	LØPENDE	9 200	0	9 200	2 300	2 300	2 300	2 300	9 200
Sum Beredskap og brannsikkerhet		9 200	0	9 200	2 300	2 300	2 300	2 300	9 200
Kommunale utleieboliger, boligsosial handlingsplan									
Boliger Nustadbakken	2019	34 251	-10 400	23 851	0	13 151	0	0	13 151
Boliger Nustadjordet	2019	39 601	-17 360	22 241	0	0	0	0	0
Sum Kommunale utleieboliger, boligsosial handlingsplan		73 852	-27 760	46 092	0	13 151	0	0	13 151
Oppgradering kommunale bygg									
Opprustning vellokalet/Fogdegaarden Stathelle	2018	1 800	0	1 800	900	0	0	0	900
Ramme: Oppgradering kommunale bygg og ENØK-tiltak	LØPENDE	18 000	0	18 000	4 500	4 500	4 500	4 500	18 000
Sum Oppgradering kommunale bygg		19 800	0	19 800	5 400	4 500	4 500	4 500	18 900
Finansielle investeringer									
Egenkapitalinnskudd KLP	LØPENDE	12 000	0	12 000	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Sum Finansielle investeringer		12 000	0	12 000	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Utbygging Grasmyr, framtidens ungdomsskole mv.									
Grasmyr, Erstatning og av dagens Grasmyrhall	2021	49 000	-21 000	28 000	0	25 000	24 000	0	49 000
Grasmyr, lokaler kulturskole	2021	46 000	-700	45 300	0	23 000	23 000	0	46 000
Grasmyr, ny basishall	2021	47 000	-9 000	38 000	0	24 000	23 000	0	47 000
Grasmyr, ny svømmehall	2021	100 000	-27 000	73 000	0	50 000	50 000	0	100 000
Grasmyr, nybygg ungdomsskole og sambruksareal	2021	274 000	0	274 000	0	137 000	137 000	0	274 000
Grasmyr, nærmiljøanlegg	2021	13 000	-5 000	8 000	0	7 000	6 000	0	13 000
Grasmyr, programmering, planlegging og usikkerhetsavsetning	2021	120 200	0	120 200	2 300	57 300	57 300	0	116 900
Grasmyr, salg av Langesund og Grasmyr ungdomskoler og driftsbesparelse i fraflytta lokaler	2021	0	-20 000	-20 000	0	0	0	0	0
Grasmyr, Voksenopplæring og flyktningetjeneste	2021	34 000	0	34 000	0	17 000	17 000	0	34 000
Sum Utbygging Grasmyr, framtidens ungdomsskole mv.		683 200	-82 700	600 500	2 300	340 300	337 300	0	679 900
IKT investeringer									
Ramme: IKT investeringer	LØPENDE	20 000	0	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Sum IKT investeringer		20 000	0	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Kirkelig fellesråd									
Nye gravplasser Eik gravlund	2019	34 800	0	34 800	16 800	0	0	0	16 800
Ramme: Investeringer Kirkelig fellesråd	LØPENDE	4 000	0	4 000	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Utbedringer Bamble og Langesund kirker	2018	3 500	0	3 500	1 500	0	0	0	1 500
Sum Kirkelig fellesråd		42 300	0	42 300	19 300	1 000	1 000	1 000	22 300
Attraktivitet, miljø, friområder, mm.									
Livlige og trivelige kommunesentre	2019	24 000	0	24 000	6 000	6 000	0	0	12 000
Ramme: Attraktivitet, miljø, friområder m.m.	LØPENDE	9 000	0	9 000	2 250	2 250	2 250	2 250	9 000
Utbedring Dampskipskaia Langesund	2019	12 000	0	12 000	12 000	0	0	0	12 000
Sum Attraktivitet, miljø, friområder, mm.		45 000	0	45 000	20 250	8 250	2 250	2 250	33 000
Næringsutvikling, næringsstomter, næringsbygg									
Nytt Kystkultursenter i Langesund	2021	48 500	0	48 500	6 500	0	0	42 000	48 500
Skjerkøya, kjøp og salg næringsstomer	2021	2 600	-4 400	-1 800	650	650	650	650	2 600
Sum Næringsutvikling, næringsstomter, næringsbygg		51 100	-4 400	46 700	7 150	650	650	42 650	51 100
Boligutvikling, boligstomter, boligbygging									
Innløsning av festetomt på Rugtvedt	2018	7 500	0	7 500	7 500	0	0	0	7 500
Sum Boligutvikling, boligstomter, boligbygging		7 500	0	7 500	7 500	0	0	0	7 500
Veg og trafiksikkerhet									
Ramme: Veg- og trafiksikkerhetstiltak	LØPENDE	16 000	0	16 000	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Sum Veg og trafiksikkerhet		16 000	0	16 000	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Sum		979 952	-114 860	865 092	76 200	382 151	360 000	64 700	883 051

Avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i tusen	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum	
	Investeringsprosjekter	Ferdig år	Brutto prosjekt kostnad	Ørem. fin.	Netto prosjekt kostnad	2018	2019	2020	2021	2018-21
Vann, avløp, renovasjon										
Ramme: Vann, avløp og renovasjon	LØPENDE	100 000	0	100 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000
Sum Vann, avløp, renovasjon		100 000	0	100 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000
Sum		100 000	0	100 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000

Netto lånegjeld i kroner per innbygger

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bamble	46 833	54 433	54 564	52 389	49 755	53 890	75 020	93 661	86 593

Netto lånegjeld pr innbygger i Bamble øker fra kr.52.389 i 2016 til kr.85 825 i 2021.

Store investeringer og nye låneopptak øker gjeldsbelastningen til kommunen. Dette medfører at en større andel av kommunens inntekter går til å betjene lån og øker sårbarheten i kommuneøkonomien ift. fremtidig renteoppgang.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Sentrale inntekter

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021
Skatt på inntekt og formue	-354 591	-370 116	-374 816	-379 016	-383 216
Ordinært rammetilskudd, inkl.inntektsutjevning	-346 334	-352 150	-353 350	-359 550	-366 750
Skatt på eiendom	-77 319	-77 319	-70 719	-59 119	-67 519
Andre generelle statstilskudd, rentekompensasjon fra staten	-4 709	-4 198	-4 104	-4 011	-3 917
Sum sentrale inntekter	-782 953	-803 783	-802 989	-801 696	-821 402

Skatt, rammetilskudd, eiendomsskatt utgjør kommunens viktigste frie inntekter og danner finansieringsgrunnlaget for kommunens drift. I budsjetteringen er det lagt inn kjente forutsetninger fra revidert nasjonalbudsjett 2017, kommuneproposisjonen for 2018 og regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018.

Skatt på inntekt og formue

Skatt og rammetilskudd er beregnet i henhold til regjeringens foreslåtte statsbudsjett. Skatteinntektene for 2017 er beregnet til 364,0 mill. kroner i driftsrapporten 2.tertial. F.o.m. 2019 er det forutsatt en årlig befolkningsvekst på 0,2%, 0,7 mill. kroner og en årlig realvekst på 1%, 3,5 mill. kroner. Skatteinntektene anslås til å bli 370,1 mill. kroner i 2018, økende til 383,2 mill. kroner i 2021.

Ordinært rammetilskudd, inkl. inntektsutjevning

Rammetilskuddet for 2017 er beregnet til 344,2 mill. kroner. F.o.m. 2019 er det forutsatt en årlig befolkningsvekst på 0,2%, 0,7 mill. kroner og en årlig realvekst på 1%, 3,5 mill. kroner. Rammetilskuddet anslås til å bli 352,2 mill. kroner i 2018, økende til 366,8 mill. kroner i 2021.

Skatt på eiendom

Bamble kommune skriver ut eiendomsskatt i hele kommunen, både for industri, næring, anlegg, boliger og hytter. For 2017 er det budsjettet 77,3 mill. kroner. Dette er en vedtatt økning fra 65,1 som ble resultatet for 2016. I budsjettvedtaket for 2017 ble bunnfradraget redusert og skattesatsen satt opp.

I 2015 sendte regjeringen et forslag om endringer av eiendomskatteloven vedrørende beskatning av verk og bruk på høring. I høringen stilte Bamble kommune seg positive til forslaget under forutsetning av at inntektstapet, da beregnet til 27 mill. kroner, ble kompensert på annen måte fra staten. Regjeringa foreslår nå i forbindelse med fremleggningen av statsbudsjettet å fjerne eiendomsskatten på maskiner og utstyr. Endringen medfører at produksjonsutstyr og -installasjoner ikke lenger skal med i grunnlaget for å beregne eiendomsskatt. Kategorien verker og bruk blir fjerna og beskatningen blir mer lik skattleggingen av andre næringseiendommer. Forslaget innebærer redusert eiendomsskatt på 1,7 mrd. kroner på landsbasis. Dette medfører stort inntektstap for de kommunene som er berørt. Endringene skal ikke gjelde for vannkraftanlegg, vindkraftanlegg og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum. Regjeringa foreslår at de nye reglene skal gjelde fra og med 2019, med en overgangsordning på fem år til og med 2023. For Bamble medfører dette **et beregnet inntektstap på 33 mill kroner årlig** når endringen har fått full effekt. Det er ikke foreslått kompensasjonsordninger for kommunene som blir rammet av inntektsbortfallet.

For å skjerme innbyggerne mot raske økninger i eiendomsskatten, foreslår regjeringa å halvere grensa for maksimal sats på eiendomsskatt fra 2 til 1 promille for det året skatten blir innført. Tilsvarende skal satsen heretter bare kunne økes med inntil 1 promille i året, ikke 2.

I 2021 er det ti år siden siste eiendomstaksering. Nyttaksering kan dermed gjennomføres i 2020 og kostnaden ved dette er foreløpig anslått til 5 mill.kroner.

I 2017 skrives eiendomsskatten ut med følgende satser:

- Generelle skattesatsen er 6,6 promille, og for boliger og fritidseiendommer 3,2 promille.
- Bunnfradrag er kr.300.000 for boligdelen i eiendommer.
- Reduksjonsfaktor er 15 %.

For budsjettet 2018-2021 legges følgende til grunn:

- Nye eiendommer legges inn med 1,5 mill. kroner årlig.
- Skattesatsene for 2017 videreføres tom 2020.
- Inntektstap som følge av en eventuell lovendring vedr. produksjonsutstyr tas inn.
- Omtaksering i 2020 finansieres av fond.

[Regjeringens forslag om endring](#)

Andre generelle statstilskudd, rentekompensasjon fra staten

Staten har gjennom årene hatt flere ulike typer investeringspakker for kommunesektoren. Totalt har Bamble gjennom de ulike ordningene investert for 174,5 mill. kroner. Det er ikke forutsatt nye kompensasjoner fremover. Beregningsgrunnlaget for 2018 er på 118,3 mill. kroner og renten er på 1,6%. I 2016 mottok Bamble totalt 5,1 mill. kroner i rentekompensasjon fra staten. I 2017 er det beregnet en refusjon på 4,7 mill. kroner og i 2018 faller kompensasjon for Reform-97 bort og det er beregnet en kompensasjon på 4,2 mill. kroner.

Finansinntekter og -utgifter

	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Beløp i 1000</i>					
Renteinntekter og utbytte	-12 900	-9 900	-11 100	-12 400	-13 600
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	20 551	22 673	27 508	36 397	41 161
Avdrag på lån	34 622	35 560	39 351	48 294	50 345
Gevinst finansielle instrumenter	-13 000	-10 500	-10 500	-10 500	-10 500
Netto finansinntekter/finansutgifter	29 273	37 833	45 259	61 791	67 406
Finansutgifter i tjenesteområdene	-179	-179	-179	-179	-179
Totale finansutgifter	29 094	37 654	45 080	61 612	67 227

Renteinntekter og utbytte

Utbytte Skagerak Energi

I selskapets årsrapport for 2016 foreslås det et samlet utbytte på 114 mill. kroner som for Bambles eierandel på 3,34% utgjør 3,8 mill. kroner. Dette utbyttet ble utbetalt juni 2017, og ligger 1,5 mill. kroner under budsjettert utbytte. Signaler fra selskapet gir oss grunn til å tro at forventet utbytte vil ligge i denne størrelsesorden for en periode fremover, og i 2018 er det derfor budsjettert med 3,8 mill. kroner med en gradvis økning frem mot 2021 på 5,3 mill. kroner.

Det er en rekke forhold innenfor kraftforsyningen, både innenlands og på tvers av Europa som bidrar til stor usikkerhet for prisutviklingen. Behovet for reduserte klimagassutslipp har i mange land bidratt til at kull- og gasskraftverk fases ut til fordel for fornybar produksjon gjennom ulike nasjonale incentivordninger. Disse vil

komme i tillegg til EUs kvotehandling med CO₂-utslipp, som også har en direkte innvirkning på kraftprisene. Det henvises videre til årsmeldingen for mer utfyllende informasjon om selskapet.

[Årsmelding Skagerak energi 2016](#)

I kommunestyrets møte den 15.06.17 ble det lagt frem en sak (k-sak 62/17) vedr. eierstrategi Skagerak Energi AS. I denne saken ble det lagt frem en anbefaling om felles kommunal eierstrategi for Skagerak Energi, samt avtale mellom kommunene Bamble, Porsgrunn og Skien (aksjonæravtale). Hensikten er å ha et samlet utgangspunkt for best mulig å knytte eierskapet opp mot det felles samfunnsoppdraget kommunene har om å forvalte kommunens verdier på en tilfredsstillende måte. Saken ble i utsatt i dette møtet, men vil bli tatt opp igjen i løpet av høsten.

Bankrenter

Kommunen regner renteinntekter av et beregnet gjennomsnittlig bankinnskudd på 100 mill. kroner i perioden. Pr. 31.07.17 var det et bankinnskudd på 166,9 mill. kroner. Det er lagt inn en renteinntekt på 1 mill. kroner hvert år i perioden.

Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter

Gjeld, renter og avdrag

Renter og avdrag er beregnet iht. nyinvesteringer og lånebehov, oppdatert rentevurdering og kjent minimumsavdrag 2016. Renter og avdrag for Grasmyrutbyggingen er medberegnet.

Gjennomsnittlig lånerente på kommunens innlån, inkludert startlån i Husbanken til videre utlån er på 1,8% pr. september. Det er lagt til grunn en rentesats på 2,0% i 2018, økende til 2,4% i 2021. Dette tas hensyn til i en fremtidig renteøkning i tråd med Norges Banks prognose publisert i pengepolitisk rapport 3/17. I en samlet skjønnsutøvelse antyder Norges Bank at en renteheving først vil komme i løpet av 2019. Rentenivået pr. i dag er basert på dagens informasjon. Skulle det komme avvikende informasjon vil markedsrentene endres.

Det er i slutten av perioden forventet en samlet lånegjeld på ca. 1,8 mrd. kroner. En økning i lånegjelden hvor kommunen selv har renterisikoen på, medfører økt eksponering for renteøkning.

Brutto vedtatt gjeld (faktiske lån + ikke opptatte lån) er på 1 065 mrd. kroner pr. 31.07.17, økende til ca. 1 784 mrd. kroner ved utgangen av 2021. I 2021 fordeler gjelden seg slik:

Gjeld i 2021, mill.kroner		
	Løpende	Deflatert 2%
Grasmyr	485	456
Øvrige kommunale investeringer	672	632
VAR	373	351
Startlån	254	239
Sum	1784	1679

For 2018-2021 legges følgende til grunn:

- Gjeld avdras over 27 år på ordinære lån i 2018 og over 30 år for resten av handlingsplanperioden.
- Gjeldsrenten forutsettes å være:
 - 1,90% i 2018
 - 2,00% i 2019
 - 2,20% i 2020
 - 2,40% i 2021

Løpetiden på våre lån er i henhold til vårt reglement for finans- og gjeldsforvaltning. Det gjøres oppmerksom på at økningen av lånegjelden som følge av finansiering av utbyggingen på Grasmyr, vil gjøre kommunen mer sårbar ved en fremtidig renteøkning. Rente- og avdragsutgiftene, utenom startlån, øker fra 53,5 mill. kroner i 2018 til 84,6 mill. kroner i 2021.

Avdrag på lån

Avdrag på lån er beregnet iht. minimumsavdrag beregnet for 2016. Avdragstid ordinære lån er beregnet til 27 år i 2018 økende til 30 år for resten av handlingsprogramperioden.

Gevinst finansielle instrumenter

Finansplasseringer

Langsiktige plasseringer er pr. 31.07.17 på 312,1 mill. kroner, hvorav finansbufferfondet er på 18,0 mill. kroner og fond for innskuddsboliger er på 5,1 mill. kroner. Avkastningen på finansplasseringene er på samme dato på 4,1%, noe som er over periodisert budsjett på årsbasis.

I handlingsprogrammet legges det nå til grunn en årlig avkastning på 3,5%. Netto avkastning etter avsetning til realkapital, er dermed budsjettert til 6,6 mill. kroner. Per mai d.å. hadde administrasjonen en gjennomgang av våre plasseringer med vår rådgiver hos Gabler AS. Vi rådes til å opprettholde vår allokering på finansplasseringene. For 2016 og hittil i år så har våre plasseringer gitt oss meravkastning som følge av fallende renter, noe som ikke kan fortsette. Derfor budsjetteres det med en lavere avkastning.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	
Til ubundne avsetninger	7 312	3 870	3 870	3 870	8 870	
Bruk av ubundne avsetninger	-1 250	-7 220	-7 220	-9 675	0	
Netto avsetninger	6 062	-3 350	-3 350	-5 805	8 870	
Netto avsetninger i tjenesteområdene	-3 177	-3 333	-2 830	-3 053	-3 151	
Totale avsetninger	2 885	-6 683	-6 180	-8 858	5 719	

Fond er kommunenes finansielle buffer og bygges opp over år ved driftsoverskudd, utbytte eller ved salg av eiendom osv. I tabellen vises tidligere vedtatt bruk og avsetning av felles disposisjonsfond.

Ved utgangen av 2016 var kommunens samlede disposisjonsfond på 147,4 mill.kroner. Av dette var 55,1 mill. kroner felles disposisjonsfond og 92,3 mill. kroner enhetenes disposisjonsfond. I handlingsprogrammet er det ikke planlagt bruk eller avsetninger til enhetenes disposisjonsfond utover det som enhetene selv planlegger ift. prosjekter og driftsmessig buffer, og det som kommunestyret vedtok som finansiering av enkelttiltak for 2017-2020. Som tabellen viser vil felles disposisjonsfond reduseres i perioden.

Tall i 1000 kroner	2017	2018	2019	2020	2021
Avsetning ny ungdomskole	8 000				
Boligsosial HP. 2016-2020	-1 950	-1 950	-1 950	-1 950	0
Tettstedsutvikler	-500				
Demenstilltak 2017 i påvente av planarbeid	-9 200				
Omstillingsmidler som følge av utvidet Grenlandsamarb	-500	-1 000	-1 000		
Ny ungdomskole: Drift skolebygg TE	-1 090	-1 090	-1 090	-545	
Ny ungdomskole: leie midlertidige lokaler voksenopplæringa	-180	-180	-180	-180	
Ny ungdomskole: Midlertidige tiltak SB	-3 000	-3 000	-3 000	-2 000	
Organisasjonsutvikling	-500				
Eiendomsskatt taksering				-5 000	5 000
Netto bruk av driftsfondet	-8 920	-7 220	-7 220	-9 675	5 000
Saldo driftsfondet 31.12	32 519	25 299	18 079	8 404	13 404

Driftsfondet er ikke tilstrekkelig til å finansiere underskuddet i perioden alene, men kan brukes sammen med andre disposisjonsfond til sluttsaldering av handlingsprogrammet.

Disponering av driftsrammen

Budsjettskjema 1B - Driftsbudsjettet

Beløp i 1000

	Regnskap 2016	Oppr. bud. 2017	2018	Økonomiplan 2019	2020	2021
Stabene	66 133	65 846	67 775	67 965	67 455	66 945
Overordnet ledelse	13 326	14 294	14 483	14 293	13 103	12 913
Enhet for teknikk og samfunnsutvikling	56 900	56 383	57 636	54 784	50 602	45 141
Skole og barnehage	239 609	240 009	240 158	237 691	233 128	227 631
Kultur og oppvekst	93 576	91 267	92 386	88 968	85 968	82 788
Helse og omsorg	251 043	271 511	276 966	267 335	266 751	259 101
Fellesutgifter	-2 803	7 787	15 336	32 336	39 336	46 336
Finansiering	6 193	521	542	542	5 542	542
Til fordeling drift (fra budsjettskjema 1A)	723 976	747 618	765 282	763 914	761 885	741 397

Enhetenes driftsrammer

Samlede driftsrammer er på 765,3 mill. kroner i 2018. I 2021 er rammene redusert til 741,4 mill. kroner. I rammene er det lagt inn konsekvenser av tidligere vedtak og nye investeringer. Enhetene har meldt inn en rekke ønsker om nye tiltak som ikke er lagt inn. Endringene i de enkelte rammene er beskrevet bak i dokumentet.

Enhetenes netto driftsrammer er beregnet med bakgrunn i følgende forutsetninger i perioden:

- Enhetene kompenseres fullt ut for effekten av tariffoppgjør og endringer i avlønning, og for prisøkning på driftsutgiftene.
- Enhetenes inntekter justeres iht. økte betalingssetter og prisjustering av øvrige tilskudd.
- Enhetenes budsjetter korrigeres for vesentlige feilbudsjetteringer.
- Enhetene kompenseres for driftskonsekvensene av nye investeringer og vedtatte tiltak.
- Enhetenes rammer er justert iht. endringer i statsbudsjettet
- Enhetenes budsjetter forutsetter gjennomføring av tidligere vedtatte innsparinger på 13,2 mill. kroner fra og med 2018.
- Enhetenes budsjetter er redusert med 45 mill. kroner, 50% av merutgiftene i Bamble har i forhold til sin Kostragruppe, med opptrapping 2019-2021.

Lønns- og prisjustering

I 2017 budsjettet utgjør brukerbetalinger, avgifter, leier mv. totalt 167 mill. kroner. VAR- avgiftene er den største inntekstposten og inntektene er satt til selvkost. Det foretas årlig en prisregulering av satsene for egenandeler, avgifter, leier og lignende. Satsene for brukerbetalinger, leier mv. justeres generelt iht. kommunal deflator for 2016 på 2,6 % og selvkostområdene beregnes spesielt, totalt er inntektene oppjustert med 3,3 mill. kroner. Driftsutgiftene kompenseres som hovedregel i henhold til konsumprisindeksen for 2016 på 3,6%. Totalt er det lagt inn utgiftsjusteringer som følge av pris på 10,2 mill. kroner. Utgiftsposter med avvikende prisjustering som gir urimelige utslag i enhetenes rammer er prisjustert særskilt.

Lønnsveksten i budsjettet for 2018 er 17,1 mill. kroner fra 2017. Årslønnsveksten for 2018 er anslått til 3%, jfr. statsbudsjettet. Overhenget er på 1,6% og lønnsglidningen på 0,2%. Overhenget med unntak av lokalt lønnsoppgjør høst 2017 er budsjettet ute på virksomhetene. Den sentrale lønnsporten er på totalt 16,45 millioner kroner. inkl. kompetansetillegg.

Innsparinger 2018-2021

I forbindelse med budsjettbehandlingen for 2017-2020 ble det forutsatt nye innsparinger i enhetenes rammer på 13,2 mill. kroner både i 2017 og i 2018, og disse er videreført. I utfordringsnotatet for 2018-2021 fremviste fremskrevet budsjett et underskudd utover i perioden. Forslag til statsbudsjett for 2018 medfører inntektstap på ressurskrevende brukere og på eiendomsskatten. Sammen med øvrige budsjettkorreksjoner medfører dette et betydelig salderingsbehov i budsjettene i årene som kommer.

For 2019-2021 er det i enhetenes budsjetter lagt inn et innsparingskrav tilsvarende 50% av samlede beregnede merutgiftene Bamble har i forhold til Kostragruppe 8. I utfordringsnotatet ble det redegjort for kostnadsnivået i Bamble sammenlignet med andre kommuner. Innsparingen er fordelt på de berørte enhetene og trappes opp over tre år.

Tabellen viser hvilke tjenester som har avvik i kostnadsnivået.

Formål	Kostnad pr innbygger, Bamble	Gjennomsnitt for gruppe 8	Teoretisk handlingsrom kroner	%
Adm, styring og fellesutgifter	kr 4 141	kr 3 905	kr 3 229 405	6
Barnehage	kr 8 348	kr 8 025	kr 3 696 802	3
Barnevern	kr 2 330	kr 2 091	kr 3 322 424	10
Brann og ulykkesvern	kr 828	kr 711	kr 1 654 146	14
Grunnskole	kr 13 833	kr 12 878	kr 13 644 294	7
Kirke	kr 773	kr 575	kr 2 799 324	26
Kommunale boliger	-kr 189	-kr 3	-kr 2 629 668	0
Kommunehelse	kr 2 488	kr 2 391	kr 1 427 608	4
Kultur og idrett	kr 2 061	kr 1 868	kr 2 728 634	9
Næringsforv. og konsesjonskraft	kr 136	kr 101	kr 494 830	26
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	kr 626	kr 585	kr 579 658	7
Pleie og omsorg	kr 18 519	kr 15 536	kr 42 617 731	16
Samferdsel	kr 804	kr 840	-kr 508 968	-4
Sosiale tjenester	kr 3 838	kr 2 723	kr 14 301 666	26

Sammenligninger viser et avvik på ca. 90 mill. kroner. Det vil være forhold i Bamble og de øvrige kommunene som medfører at det ikke er full sammenlignbarhet i tallene. Avviket og det teoretiske handlingsrommet gir et grunnlag for refleksjon og videre arbeid. 50%, 45 mill. kroner i nye innsparinger er fordelt til enhetene. Fordelingen er med bakgrunn i regnskapet for 2016. Rådmannen legger til grunn en opptrapping med 15 mill. kroner årlig i 2019-2021.

Enhet for teknikk og samfunnsutvikling	4 071
Helse og omsorg	22 963
Kultur og oppvekst	8 995
Overordnet ledelse	568
Skole og barnehage	6 860
Stabene	1 543
Totalsum	45 000

Rådmannen vil komme tilbake til kommunestyret på nyåret med forslag til prosess for videre arbeid for å imøtekomme innsparingene.

Pensjonsutgifter

Bamble kommune har pensjonsavtaler med Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK). Tjenestepensjon er en del av lønnsvilkårene til de ansatte og utgifter til pensjon dekkes av kommunen med unntak av 2% arbeidstakerandel.

Pensjonssatsene som er budsjettet inn for 2018, satsene er ekskl. 2% arbeidstakerandel:

- 14,62% KLP, fellesordningen
- 13,62% KLP, sykepleierordningen
- 11,02% SPK

Det er budsjettet totalt 70,25 millioner kroner i pensjon ute på virksomhetene. 11,3 SPK lærere, 51,4 KLP fellesordningen og 7,5 KLP sykepleierordningen.

Premieavviket utgiftsføres over 7 år.

[Regjeringen, kommuner-og-pensjonskostnader](#)

Overordnede mål

Det anbefales å videreføre de 10 strategiske utviklingsmålene som er lagt til grunn i de tre seneste års utfordringsnotat og budsjett/handlingsplan.

Disse målene er mer utfyllende beskrevet på s. 15-34 i utfordringsnotatet.

1. Bamble skal ha økt befolkningsvekst på samme nivå eller høyere enn nasjonal vekst
2. Bamble kommune skal ha livlige og trivelige tettsteder, lokal- og kommunesentra
3. Bamble kommune skal imøtekomme lokalsamfunnets krav og behov for tjenester gjennom helhetlig prioritering, effektiv organisering og innovativ oppgaveløsning
4. Bamble kommune skal bidra til et arbeidsliv som gir økt deltakelse
5. Bamble kommune skal gi tidlig hjelp til barn og familier som trenger bistand
6. Bamble kommune skal ha læringsresultater som ligger over landsgjennomsnittet
7. Bamble kommune skal sørge for at innbyggere med store omsorgsbehov opplever trygghet, verdighet og livskvalitet
8. Bamble kommune skal vektlegge forebygging og tilrettelegge for mestring av eget liv
9. Bamble skal være en av Norges fremste kystkulturkommuner
10. Trafikkavviklingen i Bamble skal være trygg, effektiv og miljøvennlig for alle trafikanter.

Kommunens tjenesteområder

Stabene

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
Opprinnelig budsjett	65 846	65 846	65 846	65 846
Tekniske justeringer				
Andre tiltak	2 917	2 917	2 917	2 917
Sum Tekniske justeringer	2 917	2 917	2 917	2 917
Budsjettendringer inneværende år				
Driftsutgifter Eik gravlund	0	700	700	700
Sum Budsjettendringer inneværende år	0	700	700	700
Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan				
Innsparingstiltak 2017/2018	-988	-988	-988	-988
K-styret, Innsparing GKI (innkjøps samarbeidet) Besparelser ift nye rammeavtaler	-250	-250	-250	-250
K-styret, Økt antall lærlingeplasser i Bamble kommune	250	250	250	250
Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan	-988	-988	-988	-988
Konsekvensjusteringer	1 929	2 629	2 629	2 629
Konsekvensjustert ramme	67 775	68 475	68 475	68 475
Driftskonsekvens av investeringer				
Sum Driftskonsekvens av investeringer	0	0	0	0
Innsparingstiltak				
Nedjustering av kostnadsnivået i tjenestene med 50% av merforbruket sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 2019-2021	0	-510	-1 020	-1 530
Sum Innsparingstiltak	0	-510	-1 020	-1 530
Nye tiltak og realendringer	0	-510	-1 020	-1 530
Ramme 2018-2021	67 775	67 965	67 455	66 945

Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan

Innsparingstiltak 2017/2018

Enhetens innsparingskrav fra handlingsprogram 2017-2020 er fordelt på stabenes virksomheter. Virksomhetene sparer blant annet ved å holde stillinger lengre ledig før nye ansettelser, økte inntekter ved Halen gård og unnlate å ta inn vikarer ved sykefravær. Enhetene har gode fondsreserver, og eventuelle resterende innsparinger tas ved bruk av fond.

K-styret, Økt antall lærlingeplasser i Bamble kommune

K-styret bevilget 250' i 2017 med en økning til 500' fra 2018 til økt antall lærlingeplasser i Bamble.

K-styret, Innsparing GKI (innkjøps samarbeidet) Besparelser ift nye rammeavtaler

Tiltaket er del av saldering fra kommunestyret 2017-2020. Forventet besparelser ved å få gunstige priser på nye rammeavtaler og innkjøp via GKI.

Innsparingstiltak

Nedjustering av kostnadsnivået i tjenestene med 50% av merforbruket sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 2019-2021

Det er lagt inn ett innsparingskrav til enhetene på 50% av samlet avvik i netto forbruk sett i forhold til sammenlignbare kommuner i kostragruppa. Innsparingen er fordelt ut på enhetene ift reelt regnskap på tjenestene i 2016 og trappes opp i løpet av tre år. Selvkostområdene VAR og flykningetjenesten er trukket ut av beregningen.

Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger

Beløp i 1000	Økonomiplan					
	Pri.	Endringskode	2018	2019	2020	2021
Investerings tiltak - Muggsoppsanering av eldre arkiver	0	Nye tiltak	500	750	750	750
Investerings tiltak - Økt ramme - IKT investeringer	0	Nye tiltak	2 000	2 000	2 000	2 000
Investerings tiltak - Økt ramme - Kirkelig fellesråd	0	Nye tiltak	9 200	0	0	0
Kirke: Administrativ leder 4 menigheter	0	Nye tiltak	650	650	650	650
Kirke: Økning av midler til drift og avsetning til større ytre vedlikehold av kirkebygg	0	Nye tiltak	400	400	400	400
Økte kostnader ITG	0	Nye tiltak	500	1 000	1 000	1 000
Sum			13 250	4 800	4 800	4 800

Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger

Investerings tiltak - Muggsoppsanering av eldre arkiver

Det er funnet muggsoppdannelser på arkivene i Lensmannsgården. Vi er ikke kjent med hvor arkivene ble oppbevart før de kom til Lensmannsgården, og hvor stort omfanget er både der og på andre bygg som oppbevarer arkiver. Prosessen for mottak og sanering kan ta tid da også andre kommuner har slike problemer, og avlevering betinger kapasitet hos IKA Kongsberg.

Investerings tiltak - Økt ramme - IKT investeringer

Vi har i dag mange pågående prosjekter som er bundet opp mot en del av IKT- investeringene. Det er viktig å ikke stoppe den positive utviklingen vi er inne i derfor er det behov for flere midler – ref. digitaliseringsstrategien (tidligere IKT-plan).

Investerings tiltak - Økt ramme - Kirkelig fellesråd

- Reparasjon råteskader Bamble Kirke: 2 500 000 kr.
- Oppgradering kirkegårdsgjerdet Stathelle kirkegård 500 000 kr.
- Oppfylling/ steinsetting skråninger Bamble kirkegård 3 500 000 kr.
- Minnesmerke Langesund kirkegård 500 000kr.
- Restaurering gulv underetasjen Langesund kirke 600 000 kr.
- Opprydding kirkelige eiendomsforhold 500 000 kr.
- Fuktskader Langesund kirke 500 000 kr.
- Istandsetting/utvidelse bårhus/garasje Langesund kirkegård 400 000 kr.
- ENØK tiltak 4 kirker 200 000 kr.
- TIL SAMMEN: 9 200 000 kr.

Økte kostnader ITG

Økte driftskostnader ITG på grunn av ny samarbeidsavtale og nytt mandat for ITG

Investeringsbudsjett

Beløp i tusen

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Brutto prosjekt kostnad	Ørem. fin.	Netto prosjekt kostnad	2018	2019	2020	2021	2018-21
IKT investeringer									
Ramme: IKT investeringer	LØPENDE	20 000	0	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Sum IKT investeringer		20 000	0	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Kirkelig fellesråd									
Nye gravplasser Eik gravlund	2019	34 800	0	34 800	16 800	0	0	0	16 800
Ramme: Investeringer Kirkelig fellesråd	LØPENDE	4 000	0	4 000	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Utbedringer Bamble og Langesund kirker	2018	3 500	0	3 500	1 500	0	0	0	1 500
Sum Kirkelig fellesråd		42 300	0	42 300	19 300	1 000	1 000	1 000	22 300
Sum investeringsprosjekter		62 300	0	62 300	24 300	6 000	6 000	6 000	42 300

Ramme: IKT investeringer

Investeringsrammen går til finansiering av pågående og nye IKT prosjekter vedtatt av kommunens IKT forum. Årlig ramme er satt til 4,2 mill. kroner eks mva.

Nye gravplasser Eik gravlund

Eik gravlund blir også fullfinansiert med bevilgning i 2018.

Kommunestyret vedtok 09.02.2017 sak 3/17:

1. Kommunestyret tar saken opp til ny behandling
2. Det settes en netto investeringsramme på inntil kroner 25 473 000,- til utvidelse av Eik gravlund.
3. Bevilgningen finansieres i henhold til vedtatt handlingsprogram ved bruk av låneopptak.
4. Vedtaket er i tråd med gravferdslovens § 2.
5. Driftsmessige konsekvenser beregnet til 700.000,- i årlig økte driftskostnader legges inn i kommende handlingsprogram.

Ramme: Investeringer Kirkelig fellesråd

Investeringsrammen er etablert f.o.m. 2017 for å kunne ivareta behov for nødvendige investeringer etter prioritering av Kirkelig fellesråd. Årlig ramme er satt til 1 mill. kroner.

Det er også i 2018 lagt inn 1,5 mill. kroner som en restbevilgning på eget prosjekt: Nødvendig vedlikehold kirkebygg (Langesund og Bamble).

Utbedringer Bamble og Langesund kirker

Kommunestyret bevilget 3,5 mill. kroner fordelt på 2017 og 2018

Overordnet ledelse

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
Opprinnelig budsjett	14 294	14 294	14 294	14 294
Tekniske justeringer				
Korr ramme budsjett for kontroll, tilsyn og revisjon 2018, jfr. k-styrets vedtak.	14	14	14	14
Andre tiltak	369	369	369	369
Sum Tekniske justeringer	383	383	383	383
Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan				
Midlertidig tiltak 17-19, omstillingsmidler som følge av utvidet Grenlandsamarb.	500	500	-500	-500
Organisasjonsutvikling	-500	-500	-500	-500
Andre tiltak	-202	-202	-202	-202
Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan	-202	-202	-1 202	-1 202
Konsekvensjusteringer	181	181	-819	-819
Konsekvensjustert ramme	14 475	14 475	13 475	13 475
Innsparingstiltak				
Nedjustering av kostnadsnivået i tjenestene med 50% av merforbruket sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 2019-2021	0	-190	-380	-570
Sum Innsparingstiltak	0	-190	-380	-570
Nye tiltak				
Statsbudsjettet, Vigselsmyndighet, ansvar overføres til kommunene	8	8	8	8
Sum Nye tiltak	8	8	8	8
Nye tiltak og realendringer	8	-182	-372	-562
Ramme 2018-2021	14 483	14 293	13 103	12 913

Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan

Organisasjonsutvikling

K-styret bevilget en engangssum på 500' til organisasjonsutvikling i 2017. Midlene tas ut fra og med 2018.

Midlertidig tiltak 17-19, omstillingsmidler som følge av utvidet Grenlandsamarb.

K-styret bevilget 500' i 2017 med en økning til 1 mill. i 2018 og 2019.

Innsparingstiltak

Nedjustering av kostnadsnivået i tjenestene med 50% av merforbruket sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 2019-2021

Det er lagt inn ett innsparingskrav til enhetene på 50% av samlet avvik i netto forbruk sett i forhold til sammenlignbare kommuner i kostragruppa. Innsparingen er fordelt ut på enhetene ift. reelt regnskap på tjenestene i 2016 og trappes opp i løpet av tre år. Selvkostområdene VAR og flyktningetjenesten er trukket ut av beregningen.

Enhet for teknikk og samfunnsutvikling

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
Opprinnelig budsjett	56 383	56 383	56 383	56 383
Tekniske justeringer				
Andre tiltak	3 164	3 164	3 164	3 164
Sum Tekniske justeringer	3 164	3 164	3 164	3 164
Budsjettendringer inneværende år				
Gjennomføring av boligsosialhandlingsplan	-608	0	0	0
Sum Budsjettendringer inneværende år	-608	0	0	0
Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan				
VAR Endringer selvkostkalkyle	-1 270	-1 564	-2 832	-4 332
Innsparingstiltak 2018 - Redusere antall stillinger i forbindelse med avgang	-800	-800	-800	-800
Gjennomføring av boligsosialhandlingsplan	608	608	608	-1 317
Oppdatert selvkostberegning VARS	512	-457	-519	-20
K.-styret, Tiltak boligsosial handlingsplan for å utjevne sosiale ulikheter	500	500	500	500
Opptrapping husleiene komm. boliger	-438	-438	-438	-438
ENØK inv. årlig 1 mill forutsetter reduserte strømutfgifter	-50	-100	-150	-200
MILJØ: Rammer for parker og miljøanlegg	20	40	60	80
Midlertidig tiltak 2017-20, drift skolebygg	0	0	-545	-1 090
9 boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne på Nustadjordet, endringer	0	-234	-468	-468
8 boliger og 2 hybler rus/psykiatri i Nustadbakken	0	-183	-366	-366
Nytt kystkultursenter	0	357	357	357
Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan	-918	-2 271	-4 593	-8 094
Konsekvensjusteringer	1 638	893	-1 429	-4 930
Konsekvensjustert ramme	58 021	57 276	54 954	51 453
Driftskonsekvens av investeringer				
Andre tiltak	0	-278	-778	-1 378
Sum Driftskonsekvens av investeringer	0	-278	-778	-1 378
Innsparingstiltak				
Innsparingstiltak 2018 - Redusert drift vei og park	-1 050	-1 050	-1 050	-1 050
Innsparingstiltak 2018 - Innsparing i drift på vedlikeholdsbudsjettet	-877	-877	-877	-877
Innsparingstiltak 2017 - Redusert drift Tekniske tjenester og eiendomsforvaltning	-500	-500	-500	-500
Innsparingstiltak 2017 - Redusert drift vei og park	-277	-277	-277	-277
Innsparingstiltak 2017 - Redusert drift Bolig/bygg og eiendomsforvaltning	-250	-250	-250	-250
Andre tiltak	1 927	1 927	1 927	1 927
Innsparingstiltak 2017 - Lønnsutfgifter	-100	-100	-100	-100
Nytt kystkultursenter	0	-357	-357	-357
Nedjustering av kostnadsnivået i tjenestene med 50% av merforbruket sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 2019-2021	0	-1 360	-2 720	-4 080
Sum Innsparingstiltak	-1 127	-2 844	-4 204	-5 564
Nye tiltak				
Økning av festeavgifter på Brotovet	826	826	826	826
Husleie Sundbykåsa	-188	-300	-300	-300
Statsbudsjettet, Innlemming boligsosiale tilskudd, ASD	67	67	67	67
Statsbudsjettet, Boligsosialt kompetansetilskudd, 2017/2018/2019 (opptrapping)	37	37	37	37
Sum Nye tiltak	742	630	630	630
Nye tiltak og realendringer	-385	-2 492	-4 352	-6 312
Ramme 2018-2021	57 636	54 784	50 602	45 141

Budsjettendringer inneværende år

Gjennomføring av boligsosialhandlingsplan

I 2015 ble NAV kompensert for økte sosialhjelpsutfgifter til boutgifter som følge av økte husleier i kommunale boliger. Det ble igangsatt et arbeid med å utrede en kommunal bostøtteordning som et alternativ til sosialhjelp. Resultatet av dette arbeidet er ikke avsluttet og overføring av midler til boligkontoret på teknisk avventes til 2019.

Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan

VAR Endringer selvkostkalkyle

Det foretas selvkostberegning i budsjettet med bakgrunn i planlagt aktivitet og investeringer. Netto gebyrinntekter skal dekke indirekte kostnader, kalkulerte renter og avskrivninger på tidligere og planlagte investeringer.

Innsparingstiltak 2018 - Redusere antall stillinger i forbindelse med avgang

Enheten vil spare inn ved å redusere antall stillinger i forbindelse med avgang. Konsekvenser av dette er å endre innhold i stillinger. Tiltaket må sees over flere år.

Gjennomføring av boligsosialhandlingsplan

I 2015 ble NAV kompensert for økte sosialhjelpsutgifter til boutgifter som følge av økte husleier i kommunale boliger. Det ble igangsatt et arbeid med å utrede en kommunal bostøtteordning som et alternativ til sosialhjelp. Resultatet av dette arbeidet er ikke avsluttet og overføring av midler til boligkontoret på teknisk avventes til 2019.

Oppdatert selvkostberegning VARS

Avgiftene på teknisk skal dekke kostnadene kommunen har ved å produsere tjenestene. Det foretas en budsjettkalkyle som tar med planlagte investeringer og øvrige endringer i tjenestene. Deretter fastsettes gebyrinntektene for kommende år. Endret fremdrift i investeringene og kalkylerente kan medføre endringer i gebyrinntektene.

K.-styret, Tiltak boligsosial handlingsplan for å utjevne sosiale ulikheter

Sosial utjevning er et mål eller en ide som er knyttet til tiltak som forsøker å motvirke den ulikhet som finnes i samfunnet. Tiltak som tar sikte på å oppnå en varig sosial utjevning relatert til bolig har vært fokus når disponering av de tildelte midlene har blitt diskutert.

Opptrapping husleiene komm. boliger

Tiltaket er en del av innsparinger fra budsjettvedtak for 2014. Husleiekontraktene gjelder for 3 år av gangen slik at alle våre kontrakter er fornyet siden vedtaket ble gjort. Det kan ikke forventes ytterligere økte inntekter i årene framover da husleiene nå kun blir justert for prisstigning.

ENØK inv. årlig 1 mill forutsetter reduserte strømutgifter

Det pågår planlegging av ENØK-prosjekt i Krogshavn. Det må gjøres et forprosjekt for å avklare hvilke tekniske løsningen som vil være mest energieffektive for dette bygget. Investeringen forventes å bli mer enn ett års bevilgning slik at det spares opp fra år til år for å få nok midler til å kunne dekke det totale investeringsbehovet i Krogshavn.

MILJØ: Rammer for parker og miljøanlegg

Rammen dekker investering til parker, oppgradering av friområder og oppgradering av skjærgårdsparken. Utskifting av maskiner og utsyr innenfor parkområdet ligger også under denne rammen. I tillegg er tettstedsutviklingsprosjektene livlige og trivelige også med i rammen, men har begrenset bevilgningstid.

Nytt kystkultursenter

Driftskonsekvenser tas ut med bakgrunn i utsatt investering.

Midlertidig tiltak 2017-20, drift skolebygg

Innsparing i drift av skolebygg kan først trå i kraft når utbyggingen er ferdig. Utbygging er planlagt høsten 2020.

9 boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne på Nustadjordet, endringer

K-sak 32/15.

Tiltaket gjelder 9 samlokaliserte boliger med døgntjeneste for utviklingshemmede. Oppstart er utsatt til 1. juli 2019.

Vedr. utgiftsberegning Nustadjordet

Når Nustadjordet er i drift vil vi vurdere muligheten for å flytte bl.a. privat avlastning til avlastningsboligen for å få maksimal utnyttelse av avlastningsboligen, og redusere utgifter til privat avlastning. Det er pr i dag tenkt at to av brukerne (ressurskrevende) av avlastningsboligen skal overføres til Nustadjordet. Den ene brukeren overføres med hele sin bemanning*. Når det gjelder den andre brukeren har vedkommende mye «øremerkede» personalressurser, men som «sambrukes» av øvrige brukere av boligen. Ved flytting av også disse ressursene, vil gjenværende bemanning/ressurser i avlastningsboligen bli så knapp at nedleggelse av boligen må vurderes.

Overføring av drift fra Nustadsløyfa til Nustadjordet er allerede lagt inn som trekk/minus i tiltaket.

Det er stor usikkerhet knyttet til det reelle behovet når Nustadjordet står ferdig. Det er ennå godt over et år til innflytting, og det må tas forbehold om at brukere kan falle fra/komme til og at behov endrer seg. Det planlegges å gi tilbud om bolig til den enkelte så snart som mulig for at:

8 boliger og 2 hybler rus/psykiatri i Nustadbakken

K-sak 33/15.

Tiltaket gjelder 8 samlokaliserte boliger med døgntjeneste for rus og psykiske lidelser, 2 øyeblikkelig hjelp plasser, og samlokalisering av rusomsorgen med boligens personell/personalbase. Lønns-/driftsutgifter er oppjustert pr. august 2017, og oppstart er endret til 1. juli 2019.

Det er stor usikkerhet knyttet til det reelle behovet når boligen står ferdig. Det er ennå godt over et år til innflytting, og det må tas forbehold om at brukere kan falle fra/komme til og at behov endrer seg. Nøyaktig beregning er først mulig å gjøre når alle leiligheter er tildelt og brukerne har takket ja.

Videre er også årsverksberegningen for 2 øyeblikkelig hjelp plasser (2 årsverk), svært usikker. Pr i dag er dette tilbudet innlemmet i eksisterende drift ved Bamble helsehus, men med svært snever brukergruppe og strenge innleggelseskriterier. Dette er i henhold til avtale med Sykehuset Telemark. Når tilbudet etableres i Nustadbakken vil brukergruppa og innleggelseskriteriene bli utvidet, jf. ovennevnte samarbeidsavtale og samhandlingsreformen. Enheten vil derfor komme tilbake med nye beregninger når vi har erfaring på drift av øyeblikkelig hjelp plasser for rus/psykisk helse i Nustadbakken med de brukere som samhandlingsreformen og Sykehuset Telemark krever skal ivaretas lokalt.

Innsparingstiltak

Innsparingstiltak 2018 - Redusert drift vei og park

Det er stilt krav til innsparing i virksomheten. Dette vil føre til redusert vedlikehold av vei og park.

Innsparingstiltak 2018 - Innsparing i drift på vedlikeholdsbudsjettet

Det er satt krav til innsparing på vedlikehold i drifta på 877 000 kroner. Dette blir synliggjort i virksomhetens tiltaksplan som revideres hvert år.

Nytt kystkultursenter

Driftskonsekvenser tas ut med bakgrunn i utsatt investering.

Nedjustering av kostnadsnivået i tjenestene med 50% av merforbruket sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 2019-2021

Det er lagt inn ett innsparingskrav til enhetene på 50% av samlet avvik i netto forbruk sett i forhold til sammenlignbare kommuner i kostragruppa. Innsparingen er fordelt ut på enhetene ift reelt regnskap på tjenestene i 2016 og trappes opp i løpet av tre år. Selvkostområdene VAR og flyktingetjenesten er trukket ut av beregningen.

Nye tiltak

Økning av festeavgifter på Brotorget

Det er inngått rettsforlik i saken om fastsettelse av festeavgifter på Brotorget. Det medfører at Brotorget skal betale 700 000 kroner i festeavgift hvert år. Bamble kommune skal dekke resterende beløp i feste på 826 000 kroner.

Liknende saker vil komme i forbindelse med festeavgiftene på Rugtvedt.

Husleie Sundbykåsa

Kommunen gikk til anskaffelse av Sundbykåsa gård i 2016. Det er inngått avtale med leietaker for gården og full husleie skal først betales etter en oppstartperiode der leietaker bidrar med utbedringer på bygningene.

Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger

Beløp i 1000

			Økonomiplan			
	Pri.	Endringskode	2018	2019	2020	2021
Eiendomsskatt - Alminnelig taksering 2020/2021?	0	Nye tiltak	0	0	5 000	0
Husleie Sundbykåsa	0	Nye tiltak	-188	-300	-300	-300
Investerings tiltak - Bredbåndsutbygging i Bamble	0	Nye tiltak	3 150	3 150	3 150	3 150
Investerings tiltak - Fyllestasjon for Biogass	0	Nye tiltak	3 600	0	0	0
Investerings tiltak - Kommersiell ladestasjon for El-bil ved rådhuset	0	Nye tiltak	500	0	0	0
Investerings tiltak - Kongens dam på Herre	0	Nye tiltak	0	10 000	0	0
Investerings tiltak - Overordnet plan for info skilt - profilering	0	Nye tiltak	200	0	0	0
Investerings tiltak - Regulering av Rotet i Langesund	0	Nye tiltak	500	0	0	0
Investerings tiltak - Skaugårdsgate 9	0	Nye tiltak	1 000	2 632	0	0
Investerings tiltak - Utbedring av mur i Vaterlandsgate	0	Nye tiltak	300	0	0	0
Investerings tiltak - Utfylling/steinsetting Bamble kirke	0	Nye tiltak	0	0	0	1
Investerings tiltak - Utvikling av næringsarealer gjennom Frier Vest as	0	Nye tiltak	0	20 000	30 000	0
Investerings tiltak - Årlig bevilgning til beredskapsbåt	0	Nye tiltak	700	700	700	700

Handlingsprogram for Bamble kommune 2018-2021, rådmannens forslag

Beløp i 1000

			Økonomiplan			
	Pri.	Endringskode	2018	2019	2020	2021
Opprydding av eiendomsforholdene i Bamble kommune	0	Nye tiltak	394	394	394	394
Regulering Grasmyrområdet	0	Nye tiltak	2 986	0	0	0
Rekruttering av riktig kompetanse	0	Nye tiltak	0	0	1 000	1 000
Sparbrygga	0	Nye tiltak	400	0	0	0
Tilskudd til redningsdykkerberedskap	0	Nye tiltak	50	50	50	50
Utgifter til sivil beredskap (Sivilforsvarslager)	0	Nye tiltak	50	50	50	50
Sum			13 642	36 676	40 044	5 045

Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger

Eiendomsskatt - Alminnelig taksering 2020/2021?

Forrige alminnelige taksering ble gjennomført i 2010, gjeldende fra 1.1.2011.

Det må derfor i denne perioden fattes vedtak om det skal foretas ny alminnelig taksering for 2021 – 2031. jf. Esktl § 8a-3 (2). Et slikt vedtak bør fattes senest i budsjettbehandlingen 2019, slik at en eventuell taksering kan gjennomføres i 2020.

Kommunestyret har også anledning til å la takstene stå urørt i inntil 3 år, eller foreta kontorjustering i denne perioden. Det fjerde året, 2024, må kommunen enten kontojustere eller foreta ny alminnelig taksering.

Husleie Sundbykåsa

Tiltaket gjelder husleie ved drift av Sundbykåsa gård. Lavere husleie i 2018 forutsatt at eier står for utbedringer.

Investerings tiltak - Bredbåndsutbygging i Bamble

Bamble kommune søkte i 2016 om offentlig tilskudd fra NKOM (Nasjonal tilskuddsordning) til utbygging av bredbånd. Kommunen fikk innvilget 3.150.000,- kr fra NKOM. I tillegg innvilget Bamble kommune 500.000,- kr. Total tilskuddsramme er da kr. 3.650.000,- kr. Tilskuddet fra Bamble står på fond for samfunnsutvikling.

Status: Det er valgt leverandør (Telenor) etter åpen anbudskonkurranse publisert på Doffin. Kontrakt med Telenor er under utarbeidelse. Planlegging i 2017 og starten på 2018. Kontraktskriving med abonnenter tidlig 2018. Leveringstid maks 9 måneder.

k-sak 43/16

Investerings tiltak - Fyllestasjon for Biogass

Kommunen har fått tilsagn om tilskudd fra Miljøverndirektoratet på 2,6 mill. kroner for å etablere et kommunalt biogassanlegg. Hva totalprisen for en etablering blir er ikke avklart, det avhenger av løsning på anlegget og det forutsettes samarbeid med private aktører. Foreløpig legges det inn 0,5 mill kroner i kommunal andel.

Investerings tiltak - Kongens dam på Herre

Ved eventuelle overtagelse av Kongens dam på Herre vil det være behov for vesentlig beløp for reparasjon av dammen for å tilfredsstille myndighetskrav i forhold til damsikkerhet. Det er knyttet stor usikkerhet til det økonomiske anslaget.

Investerings tiltak - Overordnet plan for info skilt - profilering

Det må utarbeides en overordnet plan som sier hvor det skal informeres, hva det skal informeres om og på hvilken måte disse informasjons-skiltene/tavlene skal se ut i Bamble kommune.

Investeringstiltak - Regulering av Rotet i Langesund

Rotet i Langesund er en gammel søppelfylling som ikke har vært i bruk på mange år. Det er lagret masser der, men området er for verdifullt til at det skal ligge ubrukt. Ønsket er å regulere til bobilplass med nødvendige fasiliteter for turister som besøker Langesund.

Investeringstiltak - Skaugårdsgate 9

Skaugaardsgate 9 er i veldig dårlig forfatning, og skal boligen settes i stand blir husleiene uforsvarlig høye. Det er derfor forslag om å rive og bygge 4 små leiligheter her. Dette er kostnadsberegnet til 5,6 millioner kroner. Alternativt kan tomta selges med klausul om å bygge 4 boliger her.

Investeringstiltak - Utbedring av mur i Vaterlandsgate

For å rydde opp i eiendomsforholdene må kommunen utbedre en mur som står på kommunalt areal. Eksisterende mur må rives og reetableres i lavere høyde.

Investeringstiltak - Utfylling/steinsetting Bamble kirke

Det er fremmet forslag om utfylling/steinsetting av to områder ved kirkegårdene ved Bamble kirke med steinmasser fra utbygging av ny E18 i Bamble. Hensikten er å tilrettelegge for videre utvidelse av kirkegården og sikring av de vernede kirkeruinene. Saken er oversendt til bispedømmekontoret for videre behandling.

Investeringstiltak - Utvikling av næringsarealer gjennom Frier Vest as

Bamble kommune er deltaker i Frier Vest AS, hvor deltakerne i fellesskap har som mål å utvikle nye næringsområder. Det videre økonomiske engasjementet er avhengige av fremdriften til selskapet, og lønnsomheten i prosjektet.

Investeringstiltak - Årlig bevilgning til beredskapsbåt

Enheten ønsker en årlig bevilgning til beredskapsbåt, for å ivareta sjøbasert beredskap. Dette gjelder for overflateredning, bistand til redningsdykking og generell beredskap mot branner og ulykker til sjøs og landområder i tilknytning til sjø.

Opprydding av eiendomsforholdene i Bamble kommune

Svært mange private har tatt seg til rette på kommunal grunn. Dersom kommunen ikke håndhever sin eiendomsrett vil den gå tapt. Dette er et arbeid som vil ta lang tid og være relativt krevende i forhold til å møte personer som mener de har rettigheter vi er uenige i. Foreløpig er det stipulert med at det vil kreve en 50% stilling.

Regulering Grasmyrområdet

Reguleringsarbeid for Grasmyrområdet

Asplan Viak har estimert kostnadene for planarbeidet (utredninger tilknyttet skoleprosjektet er ikke inkludert) til:

Kr. 1 820 000,- Konsulent/administrasjon

Kr. 1 166 000,- Kulturminneregistrering

Kr. 2 986 000

Rekruttering av riktig kompetanse

Eiendomsforvaltning har utfordring med å kunne holde samme kvalitet på bygningsdriften uten å øke antall ansatte. Vi er ved en smertegrense i forhold til hvor mange bygg hver enkelt vaktmester kan ha. Når ny ungdomsskole på Grasmyr kommer og det skal bygges svømmehall må vi rekruttere ansatte med riktig kompetanse.

Sparbrygga

Sparbrygga i Langesund er i dag i privat eie. Det er en avtale om at Grenland havn (GH) kan overta brygga. GH har ingen praktisk behov for brygga, men kan overta den under forutsetning om at den overdras til kommunen. Den vil da bli en viktig handelsbrygge (dagtidsplasser) for Langesund sentrum. Det er flere utbedringer som må gjøres for at brygga skal fungere. Landfeste/kar er svært dårlig og må bygges opp på nytt. I tillegg må stien ned til brygga også utbedres, samt at det bør monteres stigetrinn på brygga slik at den blir tilpasset småbåter.

Tilskudd til redningsdykkerberedskap

Etter flere hendelser langs vår kystlinje og nye beredskapskrav til redningsdykkere ble det i 2011 bevilget 250.000 kr i tilskudd til Røde Kors sin dykkerberedskap i Bamble. Tilskuddet ble fordelt med 50.000 kr over fem år (sist i 2015). Brannvesenet og politiet har et tett samarbeid med redningsdykkerberedskapen og disse inngår som en profesjonell samvirkeaktør for nødetatene ved ulike hendelser. Røde Kors i Bamble har kompetente dykkere, et solid utstyrsnivå og en frivillighet som fungerer i praksis. Dykkerberedskapen er kostnadseffektiv og kommunen har et formelt samarbeid gjennom en beredskapsavtale.

Det anbefales å gi tilskudd på 200.000 kroner fordelt på 4 år, til og med 2021.

Utgifter til sivil beredskap (Sivilforsvarslager)

Bamble og Porsgrunn kommuner deler en funksjon som ivaretar lager og logistikk knyttet den sivile beredskapen. Funksjon er tilknyttet Sivilforsvaret og hjemlet i Lov om kommunal beredskapsplikt. Økende utgifter de siste årene medfører behov for kompensering for manglende prisjustering.

Investeringsbudsjett

Beløp i tusen

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Brutto prosjekt kostnad	Ørem. fin.	Netto prosjekt kostnad	2018	2019	2020	2021	2018-21
Beredskap og brannsikkerhet									
Ramme: Beredskap og brannsikkerhet	LØPENDE	9 200	0	9 200	2 300	2 300	2 300	2 300	9 200
Sum Beredskap og brannsikkerhet		9 200	0	9 200	2 300	2 300	2 300	2 300	9 200
Oppgradering kommunale bygg									
Opprustning vellokalet/Fogdegaarden Stathelle	2018	1 800	0	1 800	900	0	0	0	900
Ramme: Oppgradering kommunale bygg og ENØK-tiltak	LØPENDE	18 000	0	18 000	4 500	4 500	4 500	4 500	18 000
Sum Oppgradering kommunale bygg		19 800	0	19 800	5 400	4 500	4 500	4 500	18 900
Attraktivitet, miljø, friområder, mm.									
Livlige og trivelige kommunesentre	2019	24 000	0	24 000	6 000	6 000	0	0	12 000
Ramme: Attraktivitet, miljø, friområder m.m.	LØPENDE	9 000	0	9 000	2 250	2 250	2 250	2 250	9 000

Handlingsprogram for Bamble kommune 2018-2021, rådmannens forslag

Beløp i tusen	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Brutto prosjekt kostnad	Ørem. fin.	Netto prosjekt kostnad	2018	2019	2020	2021	2018-21
Investeringsprosjekter									
Utbedring Dampskipskaia Langesund	2019	12 000	0	12 000	12 000	0	0	0	12 000
Sum Attraktivitet, miljø, friområder, mm.		45 000	0	45 000	20 250	8 250	2 250	2 250	33 000
Næringsutvikling, næringsstomter, næringsbygg									
Skjerkøya, kjøp og salg næringsstomter	2021	2 600	-	-1 800	650	650	650	650	2 600
Sum Næringsutvikling, næringsstomter, næringsbygg		2 600	-4 400	-1 800	650	650	650	650	2 600
Boligutvikling, boligstomter, boligbygging									
Innløsning av festetomt på Rugtvedt	2018	7 500	0	7 500	7 500	0	0	0	7 500
Sum Boligutvikling, boligstomter, boligbygging		7 500	0	7 500	7 500	0	0	0	7 500
Vann, avløp, renovasjon									
Ramme: Vann, avløp og renovasjon	LØPENDE	100 000	0	100 000	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000
Sum Vann, avløp, renovasjon		100 000	0	100 000	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000
Veg og trafikksikkerhet									
Ramme: Veg- og trafikksikkerhetstiltak	LØPENDE	16 000	0	16 000	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Sum Veg og trafikksikkerhet		16 000	0	16 000	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Sum investeringsprosjekter		200 100	-4 400	195 700	65 100	44 700	38 700	38 700	187 200

Ramme: Beredskap og brannsikkerhet

Investeringsramme for beredskap og brannsikkerhet er en utskiftningsplan som sikrer brannvesenet forutsigbarhet, god planlegging og et pålitelig materiell- og utstyrsnivå.

Fra rammen ble opprettet i 2012 (K-sak 131/11) og fram tom 2016 har rammen vært på 1,440 mill. I 2017 er rammen 2,2 mill. Fra 2018 er rammen satt til 2 mill.

Opprustning vellokalet/Fogdegaarden Stathelle

Kommunestyret bevilget 1,5 mill. kroner eks mva. fordelt på 2017 og 2018 til opprusting av byggene.

Ramme: Oppgradering kommunale bygg og ENØK-tiltak

Investeringsrammen er etablert for å sikre prioriterte oppgraderingsbehov av kommunale bygg. Ramme for ENØK-tiltak er en del av denne rammen.

Årlig ramme er satt til 3,7 mill. kroner eks mva.

Livlige og trivelige kommunesentre

Livlige og trivelige tettstedsutvikling på Stathelle og i Langesund har siden 2016 hatt en årlig bevilgning med 2,5 mill. kroner (netto) i en fireårsperiode. I gjeldende handlingsprogram er denne bevilgningen ute fra år 2020.

Ramme: Attraktivitet, miljø, friområder m.m.

Investeringsrammen er etablert for å samle investeringsprosjekter som fremmer attraktivitet og stedsutvikling.

Årlig ramme er satt til 2 mill. kroner eks mva.

Utbedring Dampskipskaia Langesund

Det er behov for utbedring av dampskipskaia i Langesund. Det er foreløpig ikke tatt stilling til valg av løsning, totale kostnader eller kostnadsfordeling med Grenland havn. Kommunens andel er foreløpig anslått å utgjøre 10-12 mill. kroner i tilskudd, inkludert benker og øvrige fasiliteter.

Skjerkøya, kjøp og salg næringstomer

Kommunestyrets vedtak 18.06.14 i sak 56/14:

1. Innløsning av industritomter på Skjerkøya godkjennes under forutsetning av at avtalen gjelder samtlige eiendommer som er omtalt i saken.
2. Det tas opp nytt lån på 15,4 mill. kroner inkludert 2,5% i dokumentavgift for innløsning av ca. 277 daa industritomter på Skjerkøya.
3. Lånet finansieres ved salg av tomter over en 20 års periode.
4. Kommunestyret godtar avtalen på betingelse av at odelsrett og sidestilt odelsrett er sjekket ut.

I Økonomiplanen budsjetteres det med rentekostnader samt salg av tomter.

Innløsning av festetomt på Rugtvedt

På Rugtvedt fester kommunen tomteområder som er fremfestet til boligtomter. Festeavtalene kommunen har med grunneierne skal iht. avtalen prisreguleres høyere enn avtalene kommunen har med fremfestene. Kommunens fremfeste på Rugtvedt går dermed i dag med et tap som vil forsterke seg i årene som kommer. I et langsiktig perspektiv er det økonomisk fornuftig å løse ut festekontraktene med grunneier. Innløsningen må lånefinansieres, men vil redusere kommunens tap på sikt. Innløsningsbeløp er ikke ferdig avklart og det vil bli fremmet egen sak til politisk behandling.

Ramme: Vann, avløp og renovasjon

Investeringsrammen er etablert for å samle investeringer innenfor vann, avløp og renovasjon. Årlig ramme er satt til 25 mill. kroner.

Ramme: Veg- og trafikksikkerhetstiltak

Investeringsrammen er etablert for å samle investeringsprosjekter innenfor veg- og trafikksikkerhetstiltak. Tiltak til Aksjon skolevei er også en del av denne rammen med statlig tilskudd og kommunal bevilgning. Årlig ramme er satt til 3,6 mill. kroner eks mva.

Skole og barnehage

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
Opprinnelig budsjett	240 009	240 009	240 009	240 009
Tekniske justeringer				
Andre tiltak	2 499	2 499	2 499	2 499
Sum Tekniske justeringer	2 499	2 499	2 499	2 499
Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan				
Innsparingstiltak 2018 - Ikke fordelt	-2 636	-2 636	-2 636	-2 636
Innsparingstiltak 2018 - Helårseffekt av Reduksjon 2,5 årsverk skole, tilsvarer 46 rammetimer.	-1 272	-1 272	-1 272	-1 272
Innsparing 2017: Nedbemanning, 4 stillinger, Nustad barnehage	-900	-900	-900	-900
Innsparing 2017: Reduksjon 2,5 årsverk skole, tilsvarer 46 rammetimer.	592	592	592	592
Endring i befolkningssammensetning i kommunen, reduksjon elevtall	-428	-605	-1 878	-3 085
Innsparing 2017: bruk av driftsfond barnehage	408	408	408	408
Innsparing 2017: Nedbemanning, 4,5 stillinger, Grasmyr barnehage	-100	-100	-100	-100
Midlertidig tiltak til ny ungd.skole tas i bruk i 2020 -overgangsordn. undervisv	0	0	-1 000	-3 000
Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan	-4 336	-4 513	-6 786	-9 993
Konsekvensjusteringer	-1 837	-2 014	-4 287	-7 494
Konsekvensjustert ramme	238 172	237 995	235 722	232 515
Innsparingstiltak				
Nedjustering av kostnadsnivået i tjenestene med 50% av merforbruket sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 2019-2021	0	-2 290	-4 580	-6 870
Sum Innsparingstiltak	0	-2 290	-4 580	-6 870
Nye tiltak				
Endring i antall barn i private barnehager, økning i tilskudd 2018	1 057	1 057	1 057	1 057
Statsbudsjettet Økning barnehagelærere	953	953	953	953
Statsbudsjettet, Tidlig innsats i barnehage og grunnskole	538	538	538	538
Statsbudsjettet, Økt makspris i barnehage (110 kr/mnd)	-390	-390	-390	-390
Statsbudsjettet. reduserte kommunale barnehageutgifter som følge av økt kontantstøtte, helårseffekt	-278	-278	-278	-278
Statsbudsjettet, Tidlig innsats, overgang barnehage - skole	49	49	49	49
Statsbudsjettet, økte kommunale barnehageutgifter som følge av botidskrav for kontantstøtte, helårseffekt	40	40	40	40
Statsbudsjettet, Økt inntektsgrense gratis kjernetid, barnehage (RNB-avtale) 6/12	17	17	17	17
Sum Nye tiltak	1 986	1 986	1 986	1 986
Nye tiltak og realendringer	1 986	-304	-2 594	-4 884
Ramme 2018-2021	240 158	237 691	233 128	227 631

Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan

Innsparing 2017: Nedbemanning, 4 stillinger, Nustad barnehage

Antall barn er redusert med 14 barn under 3 år (tilsvarende en avdeling). I en avdeling arbeider 2 pedagoger og 2 fagarbeidere/assistenter, i alt 4 årsverk. Nedbemanningen er gjeldende fra 1.8. 2017 og er gjennomført uten oppsigelser. En ansatt fra Nustad barnehage er overført til en annen barnehage. To årsverk er redusert ved permisjoner, uføretrygd og ledig stillingshjemmel.

Det siste årsverket er ikke gjennomført, finansieres av sentralt driftsfond.

Innsparing 2017: Reduksjon 2,5 årsverk skole, tilsvarer 46 rammetimer.

For skoleåret 2017 -2018 er det framskrevet en reduksjon av elevtallet på i alt 24 elever. En reduksjon i statlige overføringer medfører en reduksjon i ramme til skole beregnet til 46 rammetimer, tilsvarende 1 564'.

Endring i befolkningssammensetning i kommunen, reduksjon elevtall

Ramma for enhet for skole og barnehage blir hvert år korrigert for elevtallsreduksjonen.

Siden skoleåret ikke er likt budsjettåret så brukes elevtallsdataene fra GSI-rapporteringen pr 01.10 for å beregne trekket neste skoleår, dvs. at reduksjonen i elevtall for skoleåret 2017/18 først vil få effekt for skoleåret 2018/19. Endringene i elevtall for resten av handlingsprogramperioden hentes fra SSB.

I handlingsprogram 2017-2020 ble det stipulert en reduksjon på 44 elever fra høsten 2018. Tall pr 15.06.17 viser en reduksjon på 28 elever. GSI-rapporteringen pr 01.10.17 viser en økning på 9 elever.

Reduksjonen på totalt -428' i 2018 består av

- -728' som er våreffekten av reduksjonen 2015-2016, 20 elever (helårseffekt -1.344')
- + 296' økning 9 elever 2016-2017 (helårseffekt 642')

Innsparing 2017: Nedbemanning, 4,5 stillinger, Grasmyr barnehage

Antall barn er redusert med 10 barn under 3 år. Bemanningen er redusert med 4,5 årsverk gjeldende fra 1.8 2017. En pedagog er gått over i annen stilling, 2,3 årsverk er overført til annen barnehage, 0,6 årsverk AFP. Det er inntil oktober 0,6 årsverk av nedbemanningen som ikke er gjennomført, men en annen ansatt vil komme tilbake fra permisjon i tilsvarende stilling.

Nedbemanningen mangler 0,6 årsverk fra å bli gjennomført, finansieres inntil videre fra sentralt driftsfond.

Midlertidig tiltak til ny ungd.skole tas i bruk i 2020 -overgangsordn. undervisv

Kommunestyret vedtok i sak 60/16, Framtidas ungdomsskolestruktur i Bamble, 2. gangsbehandling, at nåværende ungdomsskolestruktur skal opprettholdes inntil den nye skolen på Grasmyr tas i bruk. Som en følge av dette bevilget kommunestyret i budsjettvedtaket i desember 2016 ekstra midler til skolene. Midlene brukes til å utjevne forskjeller mellom skolene i det pedagogiske tilbudet.

Innsparingstiltak

Nedjustering av kostnadsnivået i tjenestene med 50% av merforbruket sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 2019-2021

Det er lagt inn ett innsparingskrav til enhetene på 50% av samlet avvik i netto forbruk sett i forhold til sammenlignbare kommuner i kostragruppa. Innsparingen er fordelt ut på enhetene ift. reelt regnskap på tjenestene i 2016 og trappes opp i løpet av tre år. Selvkostområdene VAR og flykningetjenesten er trukket ut av beregningen.

Nye tiltak

Endring i antall barn i private barnehager, økning i tilskudd 2018

Private barnehager mottar kommunalt driftstilskudd som regnes ut fra det kommunen selv bruker til sine barnehageplasser. Beregningene fordeles på plasser for små og store barn, og tilskuddet til en småbarnsplass er

dobbelt så stort som for de store. Det er en betydelig økning av antall små barn i de private barnehagene, og færre store, noe som øker det kommunale tilskuddet.

Statsbudsjettet Økning barnehagelærere

Rammetilskuddet i 2017 ble økt med 376' for å dekke kostnadene til flere barnehagelærere, ref. revidert nasjonalbudsjett 2017. Ordningen gjelder fra august 2017.

Siden kommunen bruker 2 år gamle regnskaper i tilskuddsberegningen til de ordinære private barnehagene så må kommunen i en periode på 2 år utbetale en nasjonal tilskuddssats til de private slik at de får kompensert økte utgifter som følge av krav til styrket pedagogisk bemanning.

Pr 15.12.2016 var det totalt 618 100% barnehageplasser i Bamble fordelt på 195 små og 423 store plasser. Den nasjonale satsen for 2017 er 2.158,- for små og 1.199,- for store.

2018-tallene er korrigert med 3,6% prisjustering. Antall barn pr 15.12.16 er brukt i beregningen. For 2018 skal antall barn pr 15.12.17 brukes. Antall barn vil derfor bli korrigert til høsten.

Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger

Beløp i 1000	Økonomiplan					
	Pri.	Endringskode	2018	2019	2020	2021
Investeringstiltak - Grasmyr, Erstatning av dagens hall	0	Nye tiltak	0	29 000	29 000	0
Investeringstiltak - Grasmyr, utendørsanlegg skatepark og nærmiljøanlegg	0	Nye tiltak	0	18 000	18 000	0
Investeringstiltak - IKT-løft skole og barnehage	0	Nye tiltak	850	1 700	1 700	1 700
Opprettelse av autismeavdeling ved Stathelle barneskole	0	Nye tiltak	1 200	1 200	1 200	1 200
Opprettelse av skolemiljøteam	0	Nye tiltak	700	700	700	700
Søskenmoderasjon	0	Nye tiltak	840	840	840	840
barnehage/skolefritidsordningen (SFO)	0	Nye tiltak	840	840	840	840
Videreutdanning/kompetanseheving	0	Nye tiltak	1 500	1 500	1 500	1 500
Økt bemanning Havhesten	0	Nye tiltak	650	650	650	650
Økt pedagogtetthet i barnehage etter ny bemanningsnorm	0	Nye tiltak	3 500	3 500	3 500	3 500
Sum			9 240	57 090	57 090	10 090

Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger

Investeringstiltak - Grasmyr, Erstatning av dagens hall

Dagens Grasmyrhall bør vurderes erstattet med dobbelt idrettshall i forbindelse med den nye skolen. Dagens hall er over 30 år gammel og det må påregnes oppgraderinger i årene som kommer. I tillegg bør helheten i disponeringen av området ses på.

Investeringstiltak - Grasmyr, utendørsanlegg skatepark og nærmiljøanlegg

I forbindelse med utbyggingen av nytt skoleanlegg på Grasmyr er det også ønsket skatepark og nærmiljøanlegg. Anlegget vil kunne få 50% tilskudd beregnet av nettokostnad.

Investeringstiltak - IKT-løft skole og barnehage

I inneværende skoleår har vi gjennomført et forstudie hvor vi har utarbeidet en foreløpig IKT-strategi. I dette forstudiet er vårt største tiltak oppstart av prosjektet "Et digitalt løft i skole og barnehage" fra 1. august 2017. Det er ansatt prosjektleder fra 1. august finansiert av IKT-forum og forprosjektet skal analysere og definere flere hovedprosjekter i IKT-løftet. Dette løftet utfordrer oss økonomisk da innkjøp av PCer/nettbrett, frikjøping av lærere, anskaffelser av systemer og mulige integrasjoner mot våre fagsystemer vil gi oss store investerings og driftskostnader – kanskje opp mot 10 millioner kroner.

Opprettelse av autismeavdeling ved Stathelle barneskole

Enhet skole og barnehage har valgt å opprette en autismeavdeling på Stathelle skole. Undervisning av barn med autisme krever særlig kompetanse hos personalet. Ved å samle denne ved en skole vil en få et ressursteam, som gir forsvarlig opplæringstilbud til elever og som kan veilede hjemskolene hvis det er nødvendig.

Tilbudet finansieres i hovedsak av Stathelle barneskole sin ramme, men er for skoleåret styrket med 1 pedagogstilling fra enheten. Det påløper skysskostnader for elever utenfor kretsen, disse finansieres fra enheten.

Opprettelse av skolemiljøteam

Opplæringslovens § 9a om elevenes skolemiljø er endret fra 01.08.17. Dette utfordrer organisasjonen på kompetanse og oppfølging av nye krav om systematisk arbeid på dette feltet. Bamble kommune har i dag ikke et eget ressursteam mot mobbing.

Kommunenes sentralforbund (KS) har positive erfaringer med utprøving av beredskapsteam i fire kommuner. I strategiplanen er det vedtatt at alle barn har rett til et trygt psykososialt miljø, fritt for krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering. Å opprette et ressursteam mot mobbing vil bidra til dette.

Søskenmoderasjon barnehage/skolefritidsordningen (SFO)

Alle barn i SFO med søsken i barnehage, både kommunale og private, vil omfattes av en generell ordning med søskenmoderasjon mellom barnehage og SFO. Ved en optelling i mars 2017 var det til sammen 78 barn med SFO-plass som også har søsken med plass i kommunal eller privat barnehage. Dersom alle barna har full plass og betaler for full sats (ikke har søskenmoderasjon) i SFO vil ordningen ved 35 % søskenmoderasjon koste Bamble kommune ca. kr. 840 000 (35 % av 2794 = 978x 11 x 78 = 839 124). Administrasjon og grunnlag for fakturering ligger i dag i to ulike fagsystemer. Det er derfor et manuelt arbeid som må gjennomføres for å finne aktuelle søsken som vil bli fanget opp av en ordning for søskenmoderasjon i barnehage og SFO.

Videreutdanning/kompetanseheving

Det er stilt nye kompetansekrav fra Utdanningsdirektoratet. Enheten skole/barnehage har fortsatt et etterslep blant lærere og barnehagelærere for å imøtekomme de nye kompetansekravene. For å styrke dette satsingsområdet og legge til rette for at flere lærere deltar i etterutdanningsreformen, har enheten skole/barnehage økt budsjettet med 1,5 mill kroner i tillegg til de allerede avsatte midlene. Dette vil også dekke krav til grunnbemanning, men kun én 100% fagarbeiderstilling kan erstattes med en pedagogstilling.

Økt bemanning Havhesten

Havhesten er et tilbud til elever i Bamble som av ulike årsaker ikke har utbytte av opplæringen på nærskolen, og har behov for et mer tilpasset opplegg med høyere voksenteitet. Tilbudet er lokalisert ved Langesund ungdomsskole, og Rektor ved ungdomsskolen har det pedagogiske, personalmessige og administrative ansvaret for avdelingen.

I dette tilbudet får elevene en mer praktisk retta opplæring i et skjermet miljø med fokus på sosial kompetanse, støttende relasjoner og grensesetting. For å kunne gi disse elevene et likeverdig opplæringstilbud, og samtidig legge til rette for mer praktisk rettet opplæring, ønsker enhet for skole og barnehage å utvide bemanningen med en 100% pedagogstilling. Dette vil gi avdelingen en ressurs på 2 x 100% pedagoger og 1 x 100% assistent/fagarbeider. Enhet for skole og barnehage vurderer at dette vil være en hensiktsmessig bemanning for å ivareta disse elevene på en god måte.

Økt pedagogtetthet i barnehage etter ny bemanningsnorm

Ved beregning av økonomiske konsekvenser er det, fra departementet side, lagt til grunn at grunnbemanningen ikke skal øke, men at ufaglærte assistenter skal erstattes med barnehagelærer. Kostnadene for økt pedagogdekning er derfor knyttet til lønnsforskjellen mellom disse gruppen. For å dekke økte kostnader er Bamble tilført 376.000 for 2017. På helårsbasis ca. 900.000. Dette skal også dekke tilsvarende utgifter i private barnehager.

For Bamble kommune er dette langt fra tilstrekkelig. Kommunale barnehager oppfyller krav til grunnbemanning for barn over tre år. For barn under tre år er det en voksen per 3,5 barn. I forhold til skjerpet pedagognorm oppfyller kommunale barnehager kravet for små barn; 1 pedagog per 7 barn, men ikke for store barn der dekningen er 1 pedagog per 18 barn. De fleste private barnehager har tilsvarende bemanning.

Den nye forskriften har et forslag til bemanningsnorm på 3 barn pr. voksne under tre år og 6 barn pr. voksne over tre år.

Pedagognormen er foreslått til 7 barn under tre år pr. pedagog og 14 barn over tre år pr. pedagog.

For å oppfylle krav til ny pedagognorm, må Bamble kommune fra august 2018 opprette 7 x 100 % pedagogstillinger. Dette vil også dekke krav til grunnbemanning, men kun én 100% fagarbeiderstilling kan erstattes med en pedagogstilling.

Investeringsbudsjett

Beløp i tusen

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Brutto prosjekt kostnad	Ørem. fin.	Netto prosjekt kostnad	2018	2019	2020	2021	2018-21
Utbygging Grasmyr, framtidens ungdomsskole mv.									
Grasmyr, Erstatning og av dagens Grasmyrhall	2021	49 000	-	28 000	0	25 000	24 000	0	49 000
Grasmyr, ny basishall	2021	47 000	-9 000	38 000	0	24 000	23 000	0	47 000
Grasmyr, ny svømmehall	2021	100 000	-	73 000	0	50 000	50 000	0	100 000
Grasmyr, nybygg ungdomsskole og sambruksareal	2021	274 000	0	274 000	0	137 000	137 000	0	274 000
Grasmyr, nærmiljøanlegg	2021	13 000	-5 000	8 000	0	7 000	6 000	0	13 000
Grasmyr, programmering, planlegging og usikkerhetsavsetning	2021	120 200	0	120 200	2 300	57 300	57 300	0	116 900
Grasmyr, salg av Langesund og Grasmyr ungdomskoler og driftsbesparelse i fraflytta lokaler	2021	0	-	-20 000	0	0	0	0	0
Sum Utbygging Grasmyr, framtidens ungdomsskole mv.		603 200	-82 000	521 200	2 300	300 300	297 300	0	599 900
Sum investeringsprosjekter		603 200	-82 000	521 200	2 300	300 300	297 300	0	599 900

Grasmyr, Erstatning og av dagens Grasmyrhall

Det bør vurderes om dagens Grasmyrhall skal erstattes med dobbelt idrettshall i forbindelse med den nye skolen. Dagens hall er over 30 år gammel og det må påregnes oppgraderinger i årene som kommer. I tillegg bør helheten i disponeringen av området ses på. Det forutsettes salg av dagens Grasmyrhall.

Grasmyr, ny basishall

Idrettshall er inkludert i prosjektet med ny ungdomsskole. Idrettshallbehovet for skolene kan løses som et tillegg til eksisterende idrettshall på Grasmyr. Det er foreslått at idrettshalltillegget bygges i form av en basishall. Idrettsfunksjoner skal primært dimensjoneres for skolenes behov, hensyntatt utleie til Telemark fylkeskommune (utvidelse av Bamble videregående skole) og bruk av Grasmyrhallen. Idrettslag og befolkningen for øvrig skal også kunne disponere disse fasilitetene ved ledig kapasitet, og det må derfor tilrettelegges for dette også. Det er beregnet en driftsutgift på hallen på 1,3 mill. kroner og utleie av hall på tilsvarende beløp slik at driftsutgiftene på hallen ikke generer større netto driftsutgifter.

Grasmyr, ny svømmehall

Det anbefales primært å bygge en svømmehall med svømmeplate 25 x 21 meter (8 baner) da dette gir maksimalt tilskudd av spillemidler. Det kan også vurderes å bygge 5 eller 6 baner. Tilskuddet blir da vesentlig mindre, og gir derfor liten besparelse. Det er beregnet driftsutgifter til bygget på 2,7 mill. kroner, men det er ikke lagt inn midler til bemanning av tilbudet. Det er kalkulert inn en driftsinntekt for utleie og billetter på tilsvarende beløp.

Grasmyr, nybygg ungdomsskole og sambruksareal

Bamble kommune har i dag fem skoler med ungdomstrinn. Disse varierer i størrelse fra 39 elever til 212 elever. Endring i befolkningssammensetningen i kommunen gjør at rammene for skoledriften er trange, og som en konsekvens av dette er opplæringstilbudet til elevene ved de ulike ungdomstrinnene av ulik kvalitet. I tillegg til dette er det meste av bygningsmassen det i dag drives ungdomsskole i, av eldre årgang, og det er både et oppgraderingsbehov og vedlikeholdsetterslep av en betydelig økonomisk størrelse. Dette er nærmere beskrevet i tilleggsutredningen i K-sak 120/15 «Framtidas ungdomsskolestruktur i Bamble kommune».

Forprosjektet anbefaler å gå videre med alternativet med nybygg, totalt 6 884 m².

Grasmyr, nærmiljøanlegg

I forbindelse med utbyggingen av nytt skoleanlegg på Grasmyr er det også ønsket nærmiljøanlegg. Anlegget vil kunne få 50% tilskudd beregnet av nettokostnad.

Grasmyr, programmering, planlegging og usikkerhetsavsetning

Bamble kommunestyret vedtok den 15.09.16 prosjektspesifikasjon for framtidens ungdomsskole på Grasmyr med tilhørende idrett- og svømmehall, samt lokaler til voksenopplæringa og flyktningetjenesten.

Kommunestyret i Bamble vedtok i sak 60/16, 16.06.16 følgende:

- 1. Rapporten om "Framtidas ungdomsskolestruktur i Bamble kommune, tilleggsutredning med konsekvensvurderinger", tas til orientering.*
- 2. Det igangsettes et forprosjekt med en felles ungdomsskole på Grasmyr, primært alternativ A2, sekundært A1, inklusive idrettshall og svømmehall.*
- 3. Forprosjektet utreder også lokaler til voksenopplæringa og flyktningetjenesten på Grasmyr.*
- 4. Forprosjektet vurderer kostnader og bruk av eksisterende bygg, etterbruk og nybygg.*
- 5. Forprosjektet utreder framtidige skoleskysordninger med tanke på at de elevene som bor lengst unna den nye skolen får så kort reisetid som råd er.*
- 6. Mandat for forprosjektet fremmes som sak til kommunestyret i oktober 2016, og forprosjektet*

Handlingsprogram for Bamble kommune 2018-2021, rådmannens forslag

legges fram til behandling i kommunestyret i desember 2017.

7. Nåværende ungdomsskolestruktur opprettholdes inntil den nye skolen på Grasmyr tas i bruk.

I handlingsprogrammet for 2017-2020 ble det lagt inn en netto kostnad på 450 mill kroner på prosjektet. I Handlingsprogrammet for 2018-2021 er det forutsatt at hovedtyngden av investeringen kommer i 2019 og 2020. Det er lagt inn foreløpige beregninger for prosjektet pr. 26.10.17.

Det foreslås avsatt midler til kommunens arbeid med programmering og planlegging.

Investering	Prosjekt-kostnad inkl.mva	Mva refusjon	Tilskudd	Salg	Lån
Skole	274	-47		-20	207
Kulturskole	46	-7			39
Basishall	47	-8	-9		30
Svømmehall	100	-17	-27		56
VO/flyktninger	34	-6			28
Erstatning Grasmyrhallen	49	-8	-11	-10	20
Nærmiljøanlegg	13	-2	-5		5
Planlegging	9	-1			8
Usikkerhet					110
Sum netto prosjektkostnad					503

Grasmyr, salg av Langesund og Grasmyr ungdomskoler og driftsbesparelse i fraflytta lokaler

Gamle Grasmyr og Langesund ungdomsskoler vil ikke være i drift etter oppstart av ny ungdomsskole på Grasmyr. Skolebyggene vil ikke være egnet til annen kommunal virksomhet uten at det foretas større ombygginger. Kostnader ved rehabilitering og ombygging er beheftet med stor usikkerhet og er erfaringsmessig svært kostbart. Disse eiendommene ligger sentralt plassert og bør legges ut til salg på det åpne markedet. Salgssum er foreløpig ukjent men er lagt inn med et budsjettbeløp på 20 mill. kroner. Det er foreløpig kalkulert en besparelse på driftsutgiftene på disse byggene på 7 mill. kroner.

I tillegg fristilles arealer på Herre, Rønholt og Rugtvedt. Totalt er foreløpig kalkulert en samlet besparelse på 2 mill. kroner ved at disse lokalene tas ut av bruk.

Kultur og oppvekst

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
Opprinnelig budsjett	91 267	91 267	91 267	91 267
Tekniske justeringer				
Andre tiltak	1 491	1 491	1 491	1 491
Sum Tekniske justeringer	1 491	1 491	1 491	1 491
Budsjettendringer inneværende år				
Gjennomføring av boligsosialhandlingsplan	608	0	0	0
Sum Budsjettendringer inneværende år	608	0	0	0
Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan				
Gjennomføring av boligsosialhandlingsplan	-608	-608	-608	-608
Innsparingstiltak 2018 - Legge ned nærmiljøsentralen Herre	-470	-470	-470	-470
Innsparingstiltak 2018 - Ytterligere kutt i tilskudd til lag og foreninger	-320	-320	-320	-320
Innsparingstiltak 2018 - Legge ned fritidsklubb Herre	-249	-249	-249	-249
Innsparingstiltak 2018 - Legge ned fritidsklubben "Tirsdagsfjæra"	-229	-229	-229	-229
K-styret, Drift nærmiljøsentraler	200	200	200	200
K-styret, Frisk Bris ungdom	200	390	390	390
Innsparingstiltak 2018 - Legge ned fritidsklubb Rønholt	-189	-189	-189	-189
K-styret, Drift ungdomsklubber	180	180	180	180
Innsparingstiltak 2018 - Legge ned fritidsklubb Rugtvedt	-134	-134	-134	-134
Prisjustering 2018	43	43	43	43
Korrigerende prisjustering 2017	28	28	28	28
Innsparingstiltak 2018 - Redusert tilbud kulturskolen	-2	-2	-2	-2
Ny ungdomsskole: leie midlertidige lokaler voksenopplæringa	0	0	0	-180
Nytt kystkultursenter	0	1 045	1 045	1 045
Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan	-1 550	-315	-315	-495
Konsekvensjusteringer	549	1 176	1 176	996
Konsekvensjustert ramme	91 816	92 443	92 443	92 263
Innsparingstiltak				
Nytt kystkultursenter	0	-1 045	-1 045	-1 045
Nedjustering av kostnadsnivået i tjenestene med 50% av merforbruket sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 2019-2021	0	-3 000	-6 000	-9 000
Sum Innsparingstiltak	0	-4 045	-7 045	-10 045
Nye tiltak				
Statsbudsjettet, Forebyggende tiltak for barn, unge og familier (må ses i sammenheng med barnevernsreformen)	538	538	538	538
Statsbudsjettet, Helsestasjons- og skolehelsetjenesten	18	18	18	18
Statsbudsjett Frivilligsentraler	14	14	14	14
Sum Nye tiltak	570	570	570	570
Nye tiltak og realendringer	570	-3 475	-6 475	-9 475
Ramme 2018-2021	92 386	88 968	85 968	82 788

Budsjettendringer inneværende år

Gjennomføring av boligsosialhandlingsplan

I 2015 ble NAV kompensert for økte sosialhjelpsutgifter til boutgifter som følge av økte husleier i kommunale boliger. Det ble igangsatt et arbeid med å utrede en kommunal bostøtteordning som et alternativ til sosialhjelp. Resultatet av dette arbeidet er ikke avsluttet og overføring av midler til boligkontoret på teknisk avventes til 2019.

Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan

Gjennomføring av boligsosialhandlingsplan

I 2015 ble NAV kompensert for økte sosialhjelpsutgifter til boutgifter som følge av økte husleier i kommunale boliger. Det ble igangsatt et arbeid med å utrede en kommunal bostøtteordning som et alternativ til sosialhjelp. Resultatet av dette arbeidet er ikke avsluttet og overføring av midler til boligkontoret på teknisk avventes til 2019.

Innsparingstiltak 2018 - Legge ned nærmiljøsentralen Herre

For å redusere innsparingen, er det bevilget Kr. 200.000 i vedtatt handlingsprogram (HP) fra 2018. Det vil bety at tilbudet må reduseres fra 3 dager i uken til 2 dager. En alternativ løsning er at frivillige drifter sentralen med tilskudd fra kommunen. Det er knyttet 0,8 årsverk til sentralen. Det vil bety delvis omplassering/ oppsigelse av en ansatt.

Innsparingstiltak 2018 - Ytterligere kutt i tilskudd til lag og foreninger

I enhetens innsparinger ligger en redusert satsing på frivillighet. Det foreslås at innsparingen tas av bevilgningene til «utstys- og aktivitetstilskuddet» og «arrangement- prosjekttilskuddet» (ikke driftstilskuddet som går til barn og unge). Disse tilskuddene er på til sammen ca. 1 mill. pr. år. En reduksjon på kr. 320.000 vil bety en vesentlig nedskjæring (over 30 %) av disse tilskuddsordningene.

Innsparingstiltak 2018 - Legge ned fritidsklubb Herre

Kr. 70.000 ble bevilget i 2017 og det er i HP lagt inn ytterligere kr. 180.000 fra 2018 for å redusere innsparingen, til sammen kr. 250.000. Det reduserte budsjettet på kr. 321.000 vil bety at deler av tilbudet kan videreføres. Innsparingen vil bety omplassering/oppsigelse av ansatte. Tiltaket gjelder fritidsklubbene på Herre, Rønholt og Rugtvedt. Det er knyttet 8 ansatte i til sammen 1,6 årsverk til fritidsklubbene.

Innsparingstiltak 2018 - Legge ned fritidsklubben "Tirsdagsfjæra"

Dette er eneste fritidsaktiviteten som er særskilt for denne brukergruppen (ungdom med diagnoser). Innsparingen vil bety omplassering/ oppsigelse av 3 ansatte i til sammen 0,43 årsverk.

K-styret, Frisk Bris ungdom

K-styret bevilget i K-sak 120/16 budsjett og HP 2017-20 200' fra 2018 til Frisk Bris ungdom. Se også tiltak "2. motvirke sosial ulikhet" under ønskede tiltak.

K-styret, Drift nærmiljøsentraler

K-styret bevilget i K-sak 120/16 budsjett og HP 2017-2020 50' i 2017 til drift av nærmiljøsentraler med en økning til 250' i 2018. Se også tiltak "1. Redusere nye innsparinger" under ønskede tiltak.

K-styret, Drift ungdomsklubber

K-styret bevilget i K-sak 120/16 budsjett og HP 2017-20 70' til drift av ungdomsklubber i 2017 med en økning til 250' i 2018. Se også tiltak "1. Redusere nye innsparinger" under ønskede tiltak.

Nytt kystkultursenter

Driftskonsekvenser tas ut med bakgrunn i utsatt investering.

Ny ungdomsskole: leie midlertidige lokaler voksenopplæringa

Midlertidige lokaler til voksenopplæringa vedtatt i HP 2017-2020. Tas ut i 2021, er finansier fra driftsfondet.

Innsparingstiltak

Nytt kystkultursenter

Driftskonsekvenser tas ut med bakgrunn i utsatt investering.

Nedjustering av kostnadsnivået i tjenestene med 50% av merforbruket sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 2019-2021

Det er lagt inn ett innsparingskrav til enhetene på 50% av samlet avvik i netto forbruk sett i forhold til sammenlignbare kommuner i kostragruppa. Innsparingen er fordelt ut på enhetene ift reelt regnskap på tjenestene i 2016 og trappes opp i løpet av tre år. Selvkostområdene VAR og flyktningetjenesten er trukket ut av beregningen.

Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger

Beløp i 1000	Økonomiplan					
	Pri.	Endringskode	2018	2019	2020	2021
1. Redusere nye innsparinger	0	Nye tiltak	1 145	1 145	1 145	1 145
2. Motvirke sosial ulikhet og barnefattigdom	0	Nye tiltak	2 200	2 200	2 200	2 200
3. Grasmyrutbyggingen - en satsing på skole, kultur, folkehelse og integrering	0	Nye tiltak	0	0	0	1
4. Nytt kystkultursenter i Langesund	0	Nye tiltak	39 500	1 000	1 000	1 000
5. Opprustning og drift av Sentrumsbygget som kulturhus	0	Nye tiltak	15 870	4 170	6 520	120
6. Folkehelseiltak	0	Nye tiltak	200	200	200	200
7. Musikk- og festivalbyen Langesund	0	Nye tiltak	300	300	300	300
8. Samhandlingskonferansen	0	Nye tiltak	230	230	230	230
Alternative innsparinger	0	Innsparingstiltak	-530	-530	-530	-530
Redusere tilskudd til idrettsanlegg	0	Innsparingstiltak	-200	-200	-200	-200
Redusere åpningstider for frivilligsentralen i Bamble	0	Innsparingstiltak	-200	-200	-200	-200
Sum			58 515	8 315	10 665	4 266

Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger

1. Redusere nye innsparinger

Enheten har de siste årene gjennomført flere innsparinger og tilbud til innbyggerne lagt ned. Det er i handlingsprogrammet lagt inn nye innsparinger på nesten 1,6 mill. kroner per år (kr.1.595.000). I tillegg har enheten utfordringer med å holde budsjetttrammene innenfor barne- og familievernet, NAV og arbeid med integrering av flyktninger - jfr. årsmelding og driftsrapporter.

De nye innsparingene vil ramme viktige tilbud til innbyggerne. Enheten vil derfor prioritere som budsjettforslag å redusere innsparingene. I handlingsprogrammet er det vedtatt noen bevilgninger som vil redusere effekten av innsparingene:

Handlingsprogram for Bamble kommune 2018-2021, rådmannens forslag

Forslag til nye innsparinger - tall i 1000-kr.	Innsparings- effekt	Bevilget	Netto effekt
Legge ned nærmiljøsentralen på Herre	470	200	270
Legge ned tre fritidsklubber på Rønholt, Herre og Rugtvedt	575	250	325
Legge ned fritidsklubben "Tirsdaysfjæra"	230		230
Redusere tilskudd til kultur- og frivillighetsarbeid	320		320
Sum innsparing	1.595		1.145

Det foreslås at det bevilges inntil kr. 1.145.000 per år for å redusere nye innsparinger som ligger i vedtatt handlingsprogram.

2. Motvirke sosial ulikhet og barnefattigdom

For å motvirke sosial ulikhet og konsekvenser for oppveksten til barn og unge (barnefattigdom), må det settes inn innsats på flere områder.

I enhetens forslag til nye bevilgninger er det lagt vekt på å opprettholde og i noen grad kunne utvikle dagens innsats innenfor barne- og familievern, NAV og Frisk Bris. For å bidra til å videreføre tilbud ved Frisk Bris, ligger det en økt bevilgning i vedtatt handlingsprogram med kr. 200.000 i 2018 og kr. 390.000 fra 2019.

Vi vet at "barnefattigdom" blir synlig i forhold til deltakelse i fritidsaktiviteter. Det foreslås derfor en økt bevilgning til kultur- og fritidsaktiviteter for barn og unge.

Forslag til nye bevilgninger - tall i 1000 - kr.	Forslag til ny bevilgninger	Bevilget i handlingsprogrammet	Samlede bevilgninger
Økt bevilgning til barnevernet - vil gi mulighet til å opprettholde og utvikle dagens nivå	500		500
Økt bevilgning til NAV - vil gi mulighet til å opprettholde og utvikle dagens nivå	1.000		1.000
Økt bevilgning til Frisk Bris - Vil gi mulighet til å opprettholde og utvikle dagens nivå	400	200 / 390	600 / 790
Økt bevilgning til å styrke kultur- og fritidstilbud til barn og unge - spesielt fokus på barn og unge i familier med svak økonomi	300		300
Sum bevilgning	2.200		2.400 / 2.590

3. Grasmyrutbyggingen - en satsing på skole, kultur, folkehelse og integrering

Utbyggingen på Grasmyr vil være kommunens største satsing de nærmeste årene. I tillegg til en ny og moderne ungdomsskole, vil utbyggingen styrke kommunens tilbud på flere andre områder. Blant annet nye lokaler for voksenopplæringen og flyktningtjenesten, bedre lokaler for kulturaktiviteter, ny idrettshall og svømmehall, uteområder som innbyr til fysisk aktivitet, og bidra til god folkehelse.

Dette tiltaket er mer beskrevet mer utfyllende på s 86-87 i Utfordringsnotatet.

4. Nytt kystkultursenter i Langesund

Kommunestyret har vedtatt at det skal arbeides videre med finansiering av et nytt kystkultursenter i Langesund. Saken skal behandles på nytt i det første kommunestyret i 2018. Kommunestyret må da ta stilling til om prosjektet skal realiseres, og i så fall hvordan senteret skal organiseres og finansieres.

I vedtatt handlingsprogram ligger det inne 30,8 mill. kroner i investeringsmidler og ca. 1,4 mill. kr. per år i driftsmidler fra 2019. Skal det være mulig å videreføre arbeidet med et kystkultursenter i 2018, må det også ligge inne driftsmidler til neste år. Det foreslås derfor 1 mill. kroner også i 2018.

5. Opprustning og drift av Sentrumsbygget som kulturhus

Kommunestyret behandlet i 2009 en kulturhusutredning. Det ble vedtatt å satse på en opprustning av Sentrumsbygget i Langesund, og i 2010 ble det vedtatt en plan for opprustingen. Garderober og toaletter er rustet opp, og det er bevilget midler til utbygging av et lager til scenen. Det er viktig å komme i gang med de gjenstående fasene i den vedtatte planen for opprustning. Det bør være et mål å gjennomføre /finansiere den vedtatte planen i handlingsplanperioden. Det foreslås at det settes av 15,7 mill. kroner i 2018, 4,1 mill. i 2019 og 6,4 mill. i 2020. Det mangler et reelt budsjett til drift sal og scene i Sentrumsgården. Det foreslås derfor en årlig bevilgning på kr. 120.000.

Dette tiltaket er beskrevet mer utfyllende på side 87 i Utfordringsnotatet.

6. Folkehelseiltak

Et målrettet folkehelsearbeid er prioritert i Bamble (jfr. kommuneplanen). Utbyggingen på Grasmyr må bl.a. ses i sammenheng med denne prioriteringen. Kommunestyret har vedtatt en handlingsplan for folkehelse som blir rullert hvert år. Det er behov for en bevilgning for å gi tilskudd til gjennomføringen av tiltak i handlingsplanen.

Det foreslås en bevilgning på kr. 200.000 per år. Midlene bør primært brukes til engangstilskudd som stimulerer til et aktivt folkehelsearbeid og ikke til finansiering av drift.

7. Musikk- og festivalbyen Langesund

I 2015 ble det bevilget kr. 550.000 til utvikling av Langesund som musikk og festivalby. Det er viktig å fortsette dette utviklingsarbeidet ut fra både et kulturperspektiv og ønske om økt satsing på reiseliv. Kommunen har etablert et samarbeid med frivillige og kommersielle aktører gjennom Langesund musikk- og festivalbyforum. Det er behov for midler til videre utviklingsarbeid og det foreslås en bevilgning på kr. 300.000 per år.

8. Samhandlingskonferansen

Det har i mange år vært arrangert en samhandlingskonferanse for ansatte som arbeider med barn og unge i kommunen. Samhandlingskonferansen er en viktig arena for kunnskapsformidling og økt tverrfaglig samarbeid. Her møtes ca. 100 medarbeidere og ledere fra ulike tjenester og fagområder. Det har også vært politisk deltakelse på konferansene. Konferansene har i flere år vært finansiert med eksterne prosjektmidler. Det har ikke latt seg gjøre de siste årene. For å sikre videreføring av samarbeidskonferansen bør den få en egen bevilgning. Det foreslås en bevilgning på kr. 230.000 per år.

Alternative innsparinger

Det er i handlingsprogrammet lagt inn følgende innsparinger fra 2018:

- Legge ned nærmiljøsentralen på Herre
- Ytterligere kutt i tilskudd til lag og foreninger
- Legge ned fritidsklubben på Herre
- Legge ned fritidsklubben på Rønholt
- Legge ned Fritidsklubben på Rugtvedt
- Legge ned fritidsklubben «Tirsdagsfjæra»

Disse innsparingene er nærmere kommentert under «Endringer i tiltak i sist vedtatt økonomiplan»

Innsparinger kan gjennomføres på en begrenset del av budsjettet til kultur og oppvekt. Enhetens arbeid med bosetting og integrering av flyktninger blir finansiert med statlige tilskudd. Barne- og familievernet og NAV arbeider med å holde eksisterende budsjetttrammer.

Det er innenfor budsjettene til virksomhet for oppvekst og virksomhet for kultur det er mulig å foreta nye innsparinger. På disse budsjettene er det foretatt flere innsparinger tidligere, senest i 2017. Det er bl.a. redusert i administrative stillinger.

Bamble kommune har hatt en bevisst satsing på frivillig arbeid og forebyggende tiltak. Disse satsingene har mange positive effekter for mange mennesker og for kommunen som lokalsamfunn. Det er vanskelig å skjerme disse områdene hvis det må tas nye innsparinger innenfor budsjettet til kultur og oppvekst. Konsekvensen er at kommunen gradvis bygger ned forebyggende tiltak, kulturaktiviteter og satsing på frivillighet.

Nye innsparinger fra 2018 vil derfor få uheldige konsekvenser. Det er bakgrunnen for at enheten foreslår at reduksjon i innsparinger skal ha førsteprioritet i forhold til «nye» prioriteringer.

De fleste innsparingene berører stillinger og ansatte som må omplasseres (eventuelt sies opp) og det vil ta tid å realisere innsparingseffektene. Det er derfor ikke realistisk å beregne full innsparingseffekt fra 2018.

Enheten er bedt om å komme med forslag til alternative, eventuelt ytterligere innsparinger ut over det som allerede ligger i 2018:

Legge ned stilling som idretts- og frivillighetskoordinator

Stillingen er ledig og kan inndras uten oppsigelse. Det vil medføre at kulturkontoret ikke kan drive aktiv oppfølging av frivillige, men må prioritere å administrere kommunale og statlige tilskuddsordninger. 20 % av ressursen må beholdes for å få til en minimumsløsning. Samlet lønnskostnader er kr. 665.000 og 80 % er ca. kr. 530.000

Redusere åpningstider for frivillighetssentralen i Bamble

Frivillighetssentralen på Stathelle er åpen 5 dager i uka og er et viktig tilbud for spesielt mange eldre. Frivillighetssentralen har et budsjett på kr. 626.000. Over 50 % dekkes av et statstilskudd på kr. 365.000. Vi kan redusere driften av sentralen uten å miste tilskuddet. Det vil være en innsparing på ca. kr. 100.000 pr. ukedag, ved redusert drift. Ved å redusere driften fra 5 til 3 dager i uka, vil vi kunne spare ca. 200.000 per år. Det er knyttet 1 årsverk til sentralen. Det vil bety delvis omplassering/ oppsigelse av en ansatt.

Redusere tilskudd til idrettsanlegg

Det er i budsjettet kr. 500.000 til tilskudd til private idrettsanlegg. Det vil trolig være tilstrekkelig å ha kr. 300.000 pr. år.

Investeringsbudsjett

Beløp i tusen	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum 2018-21
	Ferdig år prosjekt	Brutto kostnad	Ørem. fin. prosjekt	Netto kostnad	2018	2019	2020	2021	
Investeringsprosjekter									
Utbygging Grasmyr, framtidens ungdomsskole mv.									
Grasmyr, lokaler kulturskole	2021	46 000	-700	45 300	0	23 000	23 000	0	46 000
Grasmyr, Voksenopplæring og flyktningetjeneste	2021	34 000	0	34 000	0	17 000	17 000	0	34 000
Sum Utbygging Grasmyr, framtidens ungdomsskole mv.		80 000	-700	79 300	0	40 000	40 000	0	80 000
Næringsutvikling, næringsstomter, næringsbygg									

Handlingsprogram for Bamble kommune 2018-2021, rådmannens forslag

Beløp i tusen	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Brutto prosjekt kostnad	Ørem. fin. prosjekt kostnad	Netto prosjekt kostnad	2018	2019	2020	2021	2018-21
Investeringsprosjekter									
Nytt Kystkultursenter i Langesund	2021	48 500	0	48 500	6 500	0	0	42 000	48 500
Sum Næringsutvikling, næringsstomter, næringsbygg		48 500	0	48 500	6 500	0	0	42 000	48 500
Sum investeringsprosjekter		128 500	-700	127 800	6 500	40 000	40 000	42 000	128 500

Grasmyr, lokaler kulturskole

Skolen skal i tillegg kunne gi et godt tilbud for kulturskolen. Det forutsettes at en stor del av disse arealene skal kunne sambrukes.

Det legges inn økte driftskostnader på 1 mill.kroner pr år.

Nytt Kystkultursenter i Langesund

På Smietangen i Langesund skal det vokse fram en helt ny bydel. En av idéene er å bygge et nytt kystkultursenter og museum i forbindelse med den nye bydelen. Vinteren 2015 bestemte Bamble kommunestyre å gå videre med disse planene. Kommunen startet et forprosjekt som skal avgjøre om det lønner seg å bygge et slikt senter, hva det skal inneholde og hvilke funksjoner et slikt senter skal ha.

Bamble kommunestyre vedtok i møte 15.juni 2017 i behandlingen av videre arbeid med forprosjektet:

1. For å slutføre arbeidet med å få på plass flere samarbeidspartnere og medinvestorer, forlenges arbeidet med forprosjektet til ut 2017.
2. Forprosjektet legges fram til ny behandling i første kommunestyre i 2018. Videre arbeid dekkes av budsjettet til forprosjektet.

Før forprosjektet avsluttes er det vedtatt kostnadsramme for prosjektet som ligger inne i tallgrunnlaget med netto 30,8 mill. kroner.

I kostnadsberegningene er ikke anskaffelse av tomtearealer medregnet. Det er heller ikke tatt med kostnader til kaiområder eller øvrige tilpasninger til trafikk etc. Her bør tomteanskaffelse foretas i forkant. Tomta bør anskaffes av kommunen uavhengig av når og om senteret blir realisert, og uavhengig av valg av organisasjonsform. Samlede kostnader er ikke kalkulert, men det avsettes 10 mill. kroner som foreløpig ramme, 6,5 til anskaffelse i 2018 og opparbeidelse 3,5 mill i 2021.

Helse og omsorg

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
Opprinnelig budsjett	271 511	271 511	271 511	271 511
Tekniske justeringer				
Andre tiltak	2 133	2 133	2 133	2 133
Sum Tekniske justeringer	2 133	2 133	2 133	2 133
Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan				
Innsparingstiltak 2018 - Legge ned/avvikle 10 plasser ved Vest-Bamble aldershjem	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400
Varig rammeøkning: Finansiering av tjenester overført fra kultur og oppvekst (ny)	2 421	2 421	2 421	2 421
Grunnbemannning Helse og Omsorg	600	900	1 400	1 400
Generell styrking av Helse og omsorg ift Rådmannens forslag til budsjett 2017	-400	100	100	100
Demenskoordinator	300	300	300	300
Barnebolig	275	126	126	126
Innsparing 2017: Velferdsteknologi	-256	-256	-256	-256
Innsparing 2017: Overføre tjenesten kjøring av internpost fra Grep til HO	-225	-225	-225	-225
Innsparingstiltak 2018 - Velferdsteknologi	-221	-221	-221	-221
Korrigerende prisjustering 2017	-74	-74	-74	-74
9 boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne på Nustadjordet, endringer	0	3 602	7 202	7 202
Midlertidig demenstiltak 2017 i påvente av planarbeid	0	-9 200	-9 200	-9 200
8 boliger og 2 hybler rus/psykiatri i Nustadbakken	0	2 966	5 932	5 932
Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan	-1 980	-3 961	3 105	3 105
Konsekvensjusteringer	153	-1 828	5 238	5 238
Konsekvensjustert ramme	271 664	269 683	276 749	276 749
Innsparingstiltak				
Nedjustering av kostnadsnivået i tjenestene med 50% av merforbruket sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 2019-2021	0	-7 650	-15 300	-22 950
Sum Innsparingstiltak	0	-7 650	-15 300	-22 950
Nye tiltak				
Statsbudsjettet, økning innslagspunkt 2017 og stipulert økning 2018	2 900	2 900	2 900	2 900
Endring tilskudd ressurskrevende tjenester, jfr. driftsrapport 2.tertial	1 686	1 686	1 686	1 686
Statsbudsjettet, Opptrappingsplanen på rusomsorg	806	806	806	806
Statsbudsjettet, Innlemming Helsenett, ny finansieringsmodell (fra KMD til HOD)	-90	-90	-90	-90
Sum Nye tiltak	5 302	5 302	5 302	5 302
Nye tiltak og realendringer	5 302	-2 348	-9 998	-17 648
Ramme 2018-2021	276 966	267 335	266 751	259 101

Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan

Innsparingstiltak 2018 - Legge ned/avvikle 10 plasser ved Vest-Bamble aldershjem

K-sak 120/16.

Avvikling av 10 plasser ved Vest-Bamble aldershjem er foreslått som en del av enhetens innsparing. I statsbudsjettet for 2017 er vilkårene for utbetaling av Husbankens investeringstilskudd endret. Endringen innebærer at kommunen må ha en netto økning av plasser/boliger med døgntjeneste for å få tilskudd. Dersom plasser ved Vest-Bamble aldershjem avvikles, vil dette få konsekvenser i form av ikke utbetalt investeringstilskudd til nye boligprosjekter, for eksempel Nustadjordet. Forslaget om avvikling av deler av Vest-Bamble aldershjem er derfor ikke gjennomførbart.

Varig rammeøkning: Finansiering av tjenester overført fra kultur og oppvekst (ny)

Helse og omsorg fikk overført tjenester fra kultur og oppvekst i mai 2016. Disse tjenestene var underbudsjettet. Helse og omsorg må tillegges en varig rammeøkning for å opprettholde tjenesten, jf. K-sak 47/17.

Grunnbemanning Helse og Omsorg

K-sak 120/16

Generell styrking av grunnbemanning Helse og omsorg.

Generell styrking av Helse og omsorg ift Rådmannens forslag til budsjett 2017

K-sak 120/16

Generell styrking av Helse og omsorg ift Rådmannens budsjettforslag 2017. Disponering av styrkingen gjøres i samarbeid med HO-utvalget.

Demenskoordinator

K-sak 120/16.

Demens er en økende utfordring i kommunen. Det er stort behov for å opprette demenskoordinator/geriatrieteam for å utrede brukere, samt undervise og veilede brukere, pårørende og enhetens ansatte.

Barnebolig

K-sak 20/15

Etablering av barnebolig flyttes fra Rugtvedt til Nustadjordet.

Det var opprinnelig ikke budsjettert med lønns- og driftsutgifter.

Innsparing 2017: Velferdsteknologi

Enheden skal ha fokus på hvilke løsninger innen velferdsteknologi som gir innbyggere i Bamble mulighet til å mestre eget liv og helse til tross for sykdommer. Velferdsteknologi kan bidra til å forebygge eller utsette institusjonsplass. Jf. K-sak 68/17 Velferdsteknologi i Bamble kommune - Handlingsplan. Innføring av håndholdte enheter i hjemmetjenesten er et tiltak som fører til innsparing.

Innsparing 2017: Overføre tjenesten kjøring av internpost fra Grep til HO

Avtalen med GREP om kjøring av internpost må sies opp, og tjenesten overtas av enheten selv.

Midlertidig demenstiltak 2017 i påvente av planarbeid

Helse og omsorgsplan er under utarbeidelse og skal være ferdig juni 2018. De midlertidige demenstiltakene, forsterket skjermet enhet Bamble helsehus og demenskollektiv i Vest-Bamble, videreføres i påvent av planarbeid.

9 boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne på Nustadjordet, endringer

K-sak 32/15.

Tiltaket gjelder 9 samlokaliserte boliger med døgntjeneste for utviklingshemmede. Oppstart er utsatt til 1. juli 2019.

Vedr. utgiftsberegning Nustadjordet

Lønnsutgifter Nustadjordet er beregnet ut fra kjente faktorer pr 08.08.2017.

Faktorene er:

- Konkret timeberegning/enkeltvedtak ift 7 navngitte brukere som vil få tilbud om bolig i Nustadjordet
- Årsverksberegning for de øvrige to leilighetene er gjort ut fra et snitt på 5 av de 7 ovennevnte brukerne. 2 av de 7 har et vesentlig hjelpebehov, og en anser at disse ikke er representative for den generelle brukergruppa.

Beregningen er som følger:

Natt:	3,6 årsverk
Dag/kveld 7 brukere:	15 årsverk
Snittbehov 2 brukere:	5 årsverk
Avdelingsleder:	1 årsverk
Totalt årsverksbehov Nustadjordet	24,6 årsverk
- Overflytting av ressurser fra Rugtvedt avlastningsbolig til Nustadjordet*:	2,8 årsverk
Totalt årsverksbehov Nustadjordet etter overføring fra Rugtvedt	21,8 årsverk

Når Nustadjordet er i drift vil vi vurdere muligheten for å flytte bl.a. privat avlastning til avlastningsboligen for å få maksimal utnyttelse av avlastningsboligen, og redusere utgifter til privat avlastning. Det er pr i dag tenkt at to av brukerne (ressurskrevende) av avlastningsboligen skal overføres til Nustadjordet. Den ene brukeren overføres med hele sin bemanning*. Når det gjelder den andre brukeren har vedkommende mye «øremerkede» personalressurser, men som «sambrukes» av øvrige brukere av boligen. Ved flytting av også disse ressursene, vil gjenværende bemanning/ressurser i avlastningsboligen bli så knapp at nedleggelse av boligen må vurderes.

Overføring av drift fra Nustadsløya til Nustadjordet er allerede lagt inn som trekk/minus i tiltaket.

Det er stor usikkerhet knyttet til det reelle behovet når Nustadjordet står ferdig. Det er ennå godt over et år til innflytting, og det må tas forbehold om at brukere kan falle fra/komme til og at behov endrer seg. Det planlegges å gi tilbud om bolig til den enkelte så snart som mulig for at:

- Bruker/foresatte skal ha god tid til å planlegge flytting.
- Hindre at foresatte iverksetter egne, kostnads-krevende «singel-tiltak. Flere foresatte gir uttrykk for at hvis de ikke snart får en dato for ferdigstilling av boligen, vil de selv kjøpe egen bolig til sine barn. Slike tiltak vil bli vesentlig mer kostnads-krevende for kommunen.
- God tid til å planlegge kommunal drift, da nøyaktig beregning først er mulig å gjøre når alle leiligheter er tildelt og brukerne har takket ja.

8 boliger og 2 hybler rus/psykiatri i Nustadbakken

K-sak 33/15.

Tiltaket gjelder 8 samlokaliserte boliger med døgn-tjeneste for rus og psykiske lidelser, 2 øyeblikkelig hjelp plasser, og samlokalisering av rusomsorgen med boligens personell/personalbase. Lønns-/driftsutgifter er oppjustert pr. august 2017, og oppstart er endret til 1. juli 2019.

Det er stor usikkerhet knyttet til det reelle behovet når boligen står ferdig. Det er ennå godt over et år til innflytting, og det må tas forbehold om at brukere kan falle fra/komme til og at behov endrer seg. Nøyaktig beregning er først mulig å gjøre når alle leiligheter er tildelt og brukerne har takket ja.

Videre er også årsverksberegningen for 2 øyeblikkelig hjelp plasser (2 årsverk), svært usikker. Pr i dag er dette tilbudet innlemmet i eksisterende drift ved Bamble helsehus, men med svært snever brukergruppe og strenge innleggelseskriterier. Dette er i henhold til avtale med Sykehuset Telemark. Når tilbudet etableres i Nustadbakken vil brukergruppa og innleggelseskriteriene bli utvidet, jf. ovennevnte samarbeidsavtale og samhandlingsreformen. Enheten vil derfor komme tilbake med nye beregninger når vi har erfaring på drift av øyeblikkelig hjelp plasser for rus/psykisk helse i Nustadbakken med de brukere som samhandlingsreformen og Sykehuset Telemark krever skal ivaretas lokalt.

Innsparingstiltak

Nedjustering av kostnadsnivået i tjenestene med 50% av merforbruket sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 2019-2021

Det er lagt inn ett innsparingskrav til enhetene på 50% av samlet avvik i netto forbruk sett i forhold til sammenlignbare kommuner i kostragruppa. Innsparingen er fordelt ut på enhetene ift reelt regnskap på tjenestene i 2016 og trappes opp i løpet av tre år. Selvkostområdene VAR og flyktingetjenesten er trukket ut av beregningen.

Nye tiltak

Statsbudsjettet, økning innslagspunkt 2017 og stipulert økning 2018

I statsbudsjettet ble innslagspunktet for ressurskrevende tjenester for 2017 økt med 50' pr bruker utover lønnsveksten.

Innslagspunktet har blitt økt med 50' utover lønnsveksten de siste årene. Det legges derfor inn en økning på 50' også i 2018.

Endring tilskudd ressurskrevende tjenester, jfr. driftsrapport 2.tertial

Avviket på 1.686' skyldes

- 192' endringer i rammetilskudd PU 2016
- 1.494' endringer i beregningsmåte 2016, bruk av premiefond. Det kom en presisering i rundskrivet at bruk av premiefondet skal med i beregningsgrunnlaget for tilskuddet.

I driftsrapporten for 2. tertial 2017 oppgis det et avvik på 1.781'. Beløpet inkluderer 95' korrigerende prisjustering 2017. Dette avviket er tatt med under korrigerende prisjustering i 2018-budsjettet.

Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger

Beløp i 1000

			Økonomiplan			
	Pri.	Endringskode	2018	2019	2020	2021
Drift nødnett helse	0	Nye tiltak	235	235	235	235
Investerings tiltak - Boliger for demente. Demenslandsby.	0	Nye tiltak	0	0	0	174 000
Investerings tiltak - Implementering av velferdsteknologi	0	Nye tiltak	1 400	1 600	1 800	2 000
Investerings tiltak - Pasientvarslingsystem	0	Nye tiltak	5 500	1 500	1 500	1 500
Investerings tiltak - Utskiftning av trygghetsalarmer	0	Nye tiltak	700	0	0	0
Opprette 100 % stilling i samarbeid med Frisk Bris	0	Nye tiltak	0	0	0	375
Opprette FACT-team (Fleksibel, aktiv og oppsøkende behandlingsteam)	0	Nye tiltak	0	700	700	700
Opprette psykologstilling	0	Nye tiltak	0	500	500	950
Redusert innsparing: Ingen avvikling av 10 plasser Vest-Bamble aldershjem	0	Nye tiltak	4 400	4 400	4 400	4 400

Handlingsprogram for Bamble kommune 2018-2021, rådmannens forslag

Beløp i 1000

			Økonomiplan			
	Pri.	Endringskode	2018	2019	2020	2021
Redusert innsparing: Middagsombringning til hjemmeboende	0	Nye tiltak	600	600	600	600
Tilskudd ressurskrevende tjenester - lavere tilskudd enn budsjett	0	Nye tiltak	1 122	1 122	1 122	1 122
Varig rammeøkning: Kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter	0	Nye tiltak	700	700	700	700
Varig rammeøkning: Kommunal egenandel ressurskrevende tjenester	0	Nye tiltak	1 993	1 993	1 993	1 993
Videreføre demenstiltak i påvente av planarbeid	0	Nye tiltak	9 385	9 385	9 385	9 385
Videreføre Likemannsprosjekt	0	Nye tiltak	0	0	0	375
Økt fagkompetanse ved å øke antall ansatte med videreutdanning innen psykisk helse og avhengighet	0	Nye tiltak	200	400	200	200
Sum			26 235	23 135	23 135	198 535

Ønskede tiltak og ytterligere innsparinger

Drift nødnett helse

Nasjonalt nødnett ble innført fra 2016. Enheten betaler årlig avgift til Helsetjenestens driftsorganisasjon for nødnett. Enheten har ikke driftsmidler til dette.

Investerings tiltak - Boliger for demente. Demenslandsby.

Kommunen har mange innbyggere med demens eller demenslignende tilstander med stort behov for døgntilbud. Demente har i dag tilbud i Stathelle bokollektiv og skjermet avdeling Bamble helsehus. I tillegg er det demente også i de øvrige institusjon- eller institusjonslignende døgntiltak i helse og omsorg. Kommunens demensomsorg er ikke dimensjonert for antallet demente og forventet økning. Ved bygging av demenslandsby kan Stathelle bokollektiv og skjermet avdeling Bamble helsehus omprioriteres til andre brukergrupper.

Det økonomiske anslaget er hentet fra Boligsosial handlingsplan 2016-2025 og er et anslag med svært stor usikkerhet.

Investerings tiltak - Implementering av velferdsteknologi

Enheten skal ha fokus på hvilke løsninger innen velferdsteknologi som gir innbyggere i Bamble mulighet til å mestre eget liv og helse til tross for sykdommer. Velferdsteknologi kan bidra til å forebygge eller utsette institusjonsplass. Jf. K-sak 68/17 Velferdsteknologi i Bamble kommune - Handlingsplan.

Investerings tiltak - Pasientvarslingssystem

Pasientvarslingssystemene på Helsehuset og døgnbemannede boliger er utdaterte, og reservedeler og service er ikke lengre tilgjengelig. Utskifting av pasientvarslingssystemer gjøres i samarbeid med Teknisk og samfunnsutvikling.

Investerings tiltak - Utskiftning av trygghetsalarmer

Det analoge bakkenettet avvikles i løpet av 2018. Alle kommuner må anskaffe mobile/digitale trygghetsalarmer innen avviklingen.

Opprette 100 % stilling i samarbeid med Frisk Bris

Arbeid og aktivitet skal være et ledd i og et mål for behandlingen av mennesker med psykiske lidelser. Ordinære arbeidsoppgaver/plasser som kan tilpasses/tilrettelegges den enkelte er nødvendig. Spesielt med fokus på ettervern og rehabilitering.

For å oppnå økt deltakelse i aktivitetstilbud, arbeid og skolesammenheng er det viktig å styrke oppfølgingen. I 2016 ble det opprettet en stilling i samarbeid med Frisk Bris finansiert av tilskuddsmidler. Det er viktig at denne videreføres.

Opprette FACT-team (Fleksibel, aktiv og oppsøkende behandlingsteam)

Det opprettes FACT-team (Fleksibel, aktiv og oppsøkende behandlingsteam) i samarbeid med DPS Vestmar, Kragerø og Drangedal. Det forutsettes deltakelse fra alle parter.

Opprette psykologstilling

Øke kompetansen ved å rekruttere psykolog til kommunehelsetjenesten. Det vil komme krav om psykologkompetanse i alle kommuner innen 2020.

Finansiering de to første årene forutsetter statlig tilskudd på 400 000 kr i forhold til 100% stilling. Fra og med 2021 må stillingen kommunalt fullfinansieres.

Redusert innsparing: Ingen avvikling av 10 plasser Vest-Bamble aldershjem

Avvikling av 10 plasser ved Vest-Bamble aldershjem er foreslått som en del av enhetens innsparing. I statsbudsjettet for 2017 er vilkårene for utbetaling av Husbankens investeringstilskudd endret. Endringen innebærer at kommunen må ha en netto økning av plasser/boliger med døgntjeneste for å få tilskudd. Dersom plasser ved Vest-Bamble aldershjem avvikles, vil dette få konsekvenser i form av ikke utbetalt investeringstilskudd til nye boligprosjekter, for eksempel Nustadjordet. Forslaget om avvikling av deler av Vest-Bamble aldershjem er derfor ikke gjennomførbart.

Redusert innsparing: Middagsombringning til hjemmeboende

Helse og omsorgsutvalget har initiert utredning av ny ordning for middagsservering, jf. HO-utvalgets møte 25.01.2017, HO-sak 6/17 08.03.2017 og HO-sak 13/17 31.05.2017. Inntil dette er avklart kan innsparingstiltaket ikke effektueres.

Tilskudd ressurskrevende tjenester - lavere tilskudd enn budsjettet

Tilskuddet for 2016 for ressurskrevende tjenester ble 1.122' mindre enn det som ble bokført i 2016. Endringen blir bokført i 2017. Denne endringen forplanter seg videre til de neste årene. Beløpet legges inn med 2017-kroner, og prisjusteres videre. Størsteparten av endringen skyldes presiseringen om bruk av premiefond i lønnsberegninger som danner grunnlag for tilskuddet.

Varig rammeøkning: Kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter

Kommunene må betale for utskrivningsklare pasienter på sykehus, jf. Forskrift om kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter. Bamble kommune har få institusjonsplasser/boliger med døgntjeneste. Antallet "overliggerdøgn" for Bamble er økende, og i 2016 utgjorde dette kr. 700'. Viser for øvrig til K-sak 108/16 Endring i forskrift om kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter, pkt. 4: Økonomiske konsekvenser av betalingsplikten innarbeides i budsjett/handlingsprogram 2018-2021.

Varig rammeøkning: Kommunal egenandel ressurskrevende tjenester

Kommunal egenandel en bruker ressurskrevende tjenester, ny bruker. Jf. driftsrapporten for 1.tertial K-sak 47/17.

Videreføre demenstiltak i påvente av planarbeid

Helse og omsorgsplan er under utarbeidelse og skal være ferdig juni 2018. De midlertidige demenstiltakene, forsterket skjermet enhet Bamble helsehus og demenskollektiv i Vest-Bamble, videreføres i påvent av planarbeid.

Videreføre Likemannsprosjekt

Likemannsarbeid og erfaringskompetanse er virksomme tiltak som kan bidra til et bedre behandlingsløp både for den rusmiddelavhengige og den psykisk syke. Dette vil sannsynlig bli et krav i kommunene de nærmeste årene. Likemannsprosjektet, som er et samarbeidsprosjekt innen Grenlandskommunene, startet opp januar 2017.

Det forutsettes at prosjektet får eksterne tilskudd ut 2020.

For å oppnå et godt og helhetlig behandlingsløp for rusmiddelavhengige er oppfølging av Likemann viktig spesielt i en ettervernsfase for å forebygge tilbakefall.

Økt fagkompetanse ved å øke antall ansatte med videreutdanning innen psykisk helse og avhengighet

I tråd med Opptrappingsplan for psykisk helse og rus er det behov for å øke kompetansen innen feltet. Jf. Stortingsmelding 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg, er psykiske plager og rusproblematikk blant de største helseutfordringene i Norge. Det påpekes derfor at det er behov for kapasitets- og kvalitetsheving på alle nivåer; fra forebygging, tidlig innsats gjennom lavterskeltilbud og oppfølging. Veksten på begge områdene skal derfor styrkes i årene frem mot 2020.

En gradvis opptrapping av faste ansatte med videreutdanning.

Investeringsbudsjett

Beløp i tusen

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Brutto prosjekt kostnad	Ørem. fin. prosjekt	Netto prosjekt kostnad	2018	2019	2020	2021	2018-21
Kommunale utleieboliger, boligsosial handlingsplan									
Boliger Nustadbakken	2019	34 251	-10 400	23 851	0	13 151	0	0	13 151
Boliger Nustadjordet	2019	39 601	-17 360	22 241	0	0	0	0	0
Sum Kommunale utleieboliger, boligsosial handlingsplan		73 852	-27 760	46 092	0	13 151	0	0	13 151
Sum investeringsprosjekter		73 852	-27 760	46 092	0	13 151	0	0	13 151

Boliger Nustadbakken

Bygging og etablering av 8 leiligheter + 2 hybler med heldøgns bemanning for personer med rus og psykisk lidelse, samt fellesarealer og personalbase i tilknytning til boligene i Nustadbakken, i henhold til k-sak 50/14. Boligene forutsettes ferdigstilt til sommeren 2019.

Fellesutgifter

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
Opprinnelig budsjett	7 787	7 787	7 787	7 787
Tekniske justeringer				
Intern korrigering pensjon 80120	-2 200	-2 200	-2 200	-2 200
Andre tiltak	-638	-638	-638	-638
Sum Tekniske justeringer	-2 838	-2 838	-2 838	-2 838
Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan				
Andre tiltak	37	37	37	37
Realvekst skatt og rammetilskudd 1% per år	0	7 000	14 000	21 000
Udefinerte tiltak iht. Helse og omsorgsplan	0	10 000	10 000	10 000
Endring i avskrivinger i økonomiplanperioden	0	0	0	0
Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan	37	17 037	24 037	31 037
Konsekvensjusteringer	-2 801	14 199	21 199	28 199
Konsekvensjustert ramme	4 986	21 986	28 986	35 986
Nye tiltak				
Korr lønnsnett, avsetning 1,4% + lokale forhandlinger	10 050	10 050	10 050	10 050
Avsetning justeringsnett	300	300	300	300
Rammetilskuddet 2018, statlige prioriteringer	0	0	0	0
Sum Nye tiltak	10 350	10 350	10 350	10 350
Nye tiltak og realendringer	10 350	10 350	10 350	10 350
Ramme 2018-2021	15 336	32 336	39 336	46 336

Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan

Udefinerte tiltak iht. Helse og omsorgsplan

Helse- og omsorgsplan er forankret i k-sak 96/2016 Bamble kommunes planstrategi 2016-2019, og k-sak 24/17 Helse- og omsorgsplan – prosjektspesifikasjon.

Planarbeidet gjennomføres som et programprosjekt, hvor en programprosjektgruppe er ansvarlig for koordinering og sammenstilling av planarbeidet, samt sikrer at delprosjektgruppene samarbeider og ivaretar et helhetlig perspektiv. Helse- og omsorgstjenesteplanen deles i tre dokumenter:

1. Plan for implementering og bruk av velferdsteknologi
2. Plan for IKT, kompetanse og rekruttering
3. Plan for utvikling og dimensjonering av tjenester. Denne planen omhandler følgende delplaner:
 - Psykisk helse og rusomsorg
 - Habilitering
 - Rehabilitering
 - Hjemmetjeneste
 - Bolig med døgntjenester
 - Institusjonstjenester
 - Spesialiserte helsetjenester

Delplanene iht. til utvikling og dimensjonering av tjenester organiseres med en arbeidsgruppe for hver delplan, hvor aktuell virksomhetsleder er prosjektleder. Prosjektlederne for delplanene er ansvarlig for å oppnevne arbeidsgrupper med relevant og hensiktsmessig representasjon; medarbeiderrepresentanter (ansattrepresentant og/eller tillitsvalgt, og/eller verneombud), relevant brukerrepresentasjon, evt. relevante interne og eksterne samarbeidspartnere. Representasjon vil variere fra arbeidsgruppe til arbeidsgruppe, avhengig av tjenesteområde.

Plan 1 og 2 organiseres med egne arbeidsgrupper med relevant representasjon, som nevnt over.

Realvekst skatt og rammetilskudd 1% per år

20172801

Endring i avskrivninger i økonomiplanperioden

Beregnete endringer i avskrivningene i løpet av perioden. Avskrivninger av eksisterende anleggsmidler er hentet fra Visma. Nye investeringer i anleggsmidler er beregnet med en avskrivningsgrad på 90% og 3,3% årlig avskrivning.

Nye tiltak

Korr lønnsrett, avsetning 1,4% + lokale forhandlinger

Årslønnsveksten for 2018 er anslått til 3%.

Det er avsatt en lønnsrett på 1,4% (inkl. 0,2% lønnsnedgang) + helårseffekten av lokale forhandlinger som ikke er budsjettert ut på virksomhetene. Det er i tillegg avsatt en rett på 350' til kompetansetillegg.

Overhøyet på 1,6% er budsjettert ute på virksomhetene med unntak av de lokale forhandlingene.

Lønnsretten for 2018 er på 16,45 millioner kroner.

Avsetning justeringsrett

Avsetter en justeringsrett til prisjustering for å kunne dekke inn avvikende prisjustering på de store postene, eks, tilskudd til private barnehager og ressurskrevende tjenester.

Rammetilskuddet 2018, statlige prioriteringer

Investeringsbudsjett

Beløp i tusen

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Brutto prosjekt kostnad	Ørem. fin. prosjekt kostnad	Netto prosjekt kostnad	2018	2019	2020	2021	2018-21
Finansielle investeringer									
Egenkapitalinnskudd KLP	LØPENDE	12 000	0	12 000	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Sum Finansielle investeringer		12 000	0	12 000	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Sum investeringsprosjekter		12 000	0	12 000	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000

Egenkapitalinnskudd KLP

Kommunen har KLP som pensjonsleverandør, og er deleier i selskapet. Som eier i selskapet innbetaler kommunen et egenkapitalinnskudd til KLP og mottar et eierutbytte fra KLP hvert år, i tillegg til ordinære innbetalinger for pensjonsforpliktelser. Innskuddet til KLP skal føres i investeringsregnskapet. Innskuddet kan ikke finansieres av lån og det legges inn overføring av driftsmidler til finansieringen. Utgiften i 2017 er blitt betydelig høyere og er på 3,0

mill.kroner.

På denne bakgrunn foreslås finansieringen lagt inn i driftsbudsjettet.

Vedlegg

Vedlegg – Forskriftsrapporter

Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet

Beløp i 1000

	Regnskap	Oppr. bud.	2018	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Frie disponible inntekter						
Skatt på inntekt og formue	-355 112	-354 591	-370 116	-374 816	-379 016	-383 216
Ordinært rammetilskudd	-337 203	-346 334	-352 150	-353 350	-359 550	-366 750
Skatt på eiendom	-65 081	-77 319	-77 319	-70 719	-64 119	-67 519
Andre generelle statstilskudd	-5 076	-4 709	-4 198	-4 104	-4 011	-3 917
Sum frie disponible inntekter	-762 472	-782 953	-803 783	-802 989	-806 696	-821 402
Finansinntekter/-utgifter						
Renteinntekter og utbytte	-8 542	-12 900	-9 900	-11 100	-12 400	-13 600
Gevinst finansielle instrumenter	-17 296	-13 000	-10 500	-10 500	-10 500	-10 500
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	18 996	20 551	22 673	27 508	36 397	41 161
Avdrag på lån	29 306	34 622	35 560	39 351	48 294	50 345
Finansinntekter/-utgifter	22 464	29 273	37 833	45 259	61 791	67 406
Avsetninger og bruk av avsetninger						
Til ubundne avsetninger	32 705	7 312	3 870	3 870	3 870	8 870
Til bundne avsetninger	9	0	0	0	0	0
Bruk av tidl. års regn.messige mindreforbruk	-7 149	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-12 261	-1 250	-7 220	-7 220	-9 675	0
Netto avsetninger	13 305	6 062	-3 350	-3 350	-5 805	8 870
Overført til investering						
Overført til investering	2 727	0	3 000	3 000	3 000	3 000
Til fordeling drift	-723 977	-747 618	-766 300	-758 080	-747 710	-742 126
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	723 976	747 618	765 282	763 914	761 885	741 397
Merforbruk/mindreforbruk	-1	0	-1 018	5 834	14 175	-729

Budsjettskjema 1B - Driftsbudsjettet

Beløp i 1000

	Regnskap	Oppr. bud.	Økonomiplan			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Stabene	66 133	65 846	67 775	67 965	67 455	66 945
Overordnet ledelse	13 326	14 294	14 483	14 293	13 103	12 913
Enhet for teknikk og samfunnsutvikling	56 900	56 383	57 636	54 784	50 602	45 141
Skole og barnehage	239 609	240 009	240 158	237 691	233 128	227 631
Kultur og oppvekst	93 576	91 267	92 386	88 968	85 968	82 788
Helse og omsorg	251 043	271 511	276 966	267 335	266 751	259 101
Fellesutgifter	-2 803	7 787	15 336	32 336	39 336	46 336
Finansiering	6 193	521	542	542	5 542	542
Til fordeling drift (fra budsjettskjema 1A)	723 976	747 618	765 282	763 914	761 885	741 397

Budsjettskjema 2A – Investering

Beløp i 1000

	Regnskap	Oppr. bud.	Økonomiplan				2018 -2021
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Finansieringsbehov							
Investeringer i anleggsmidler	107 017	74 251	98 200	404 151	382 000	86 700	971 051
Utlån og forskutteringer	17 341	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	140 000
Kjøp av aksjer og andeler	3 079	1 900	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Avdrag på lån	17 040	7 800	8 500	9 100	9 500	9 900	37 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	7	0	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	144 483	118 951	144 700	451 251	429 500	134 600	1 160 051
Ekstern finansiering							
Bruk av lånemidler	-17 341	-99 634	-124 660	-371 448	-345 632	14 738	-827 001
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-1 603	-3 000	-1 100	-1 100	-21 100	-11 100	-34 400
Tilskudd til investeringer	-1 340	0	0	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-6 688	-6 517	-7 440	-53 843	-50 268	-10 638	-122 190
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-23 955	-7 800	-8 500	-21 860	-9 500	-62 600	-102 460
Andre inntekter	-253	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-51 180	-116 951	-141 700	-448 251	-426 500	-69 600	-1 086 051
Intern finansiering							
Overført fra driftsbudsjettet	-3 161	0	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-12 000
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-11 724	-2 000	0	0	0	0	0
Sum intern finansiering	-14 885	-2 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-12 000
Udekket/udisponert	78 418	0	0	0	0	62 000	62 000

Budsjettskjema 2B – per område

Beløp i 1000

Tjenesteområde	Regnskap 2016	Oppr. bud. 2017	Økonomiplan				Sum 2018 - 2021
			2018	2019	2020	2021	
Ingen portefølje	107 017	74 251	0	0	0	0	0
Beredskap og brannsikkerhet	0	0	2 300	2 300	2 300	2 300	9 200
Kommunale utleieboliger, boligsosial handlingsplan	0	0	0	13 151	0	0	13 151
Oppgradering kommunale bygg	0	0	5 400	4 500	4 500	4 500	18 900
Utbygging Grasmyr, framtidens ungdomsskole mv.	0	0	2 300	340 300	337 300	0	679 900
IKT investeringer	0	0	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Kirkelig fellesråd	0	0	19 300	1 000	1 000	1 000	22 300
Attraktivitet, miljø, friområder, mm.	0	0	20 250	8 250	2 250	2 250	33 000
Næringsutvikling, næringstomter, næringsbygg	0	0	7 150	650	650	42 650	51 100
Boligutvikling, boligtomter, boligbygging	0	0	7 500	0	0	0	7 500
Vann, avløp, renovasjon	0	0	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000
Veg og trafiksikkerhet	0	0	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Sum investeringer	107 017	74 251	98 200	404 151	382 000	86 700	971 051

